...УДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ! 16-дахи жэлээ гарана

УРЯАД ҮНЭН

...уряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Советэй, Министрнүүдэй Советэй орган

(...2161) 1969 оной ноябриин 4, вторник Сэн 2 мүнгэн

Хүдэлмэришэд, инженернүүд болон техникүүд! Үйлэдбэриин ашаг үрэ улам арьбадхагты! Үйлэдбэриин фонднуудые бүри һайнаар ашаглахын түлөө, шэнэ предприятинуудые ашаглалгада оруулха болзор хороохын түлөө тэмсэгты!

(КПСС-эй ЦК-гай уряануудһаа).

МАЛ ОЛООР ШАХАХАДА ОЛЗОТОЙ

...й аймагай «Сибиряк» колхоз нэгэ газарта олон ухэр ша...хой. Нёдондо нэгэ доро шахаад худалдаһан малайнь ...лэн колхоздоо 22 түхэриг 43 мүнгэн сэбэр олзо оруулаа. ...і дүй дүршэл тухай хөөрөөнүүд доро толилогдоно.

...МАКСИМОВ, колхозой түрүүлэгшэ:

...ахахые хүгжөөхэ та... правительствын саг ...рал табижа байһанай ...і колхоз зарим тэды ...1968 онһоо захалжа ...ан һүн хоёрые абаха ...лоһон байна. Энэ ...рэһээ Аһалигаймнай ...мяха абаха шэглэл... Тиигэжэ мал ха... ...үүлхэ гурим хубил... Мүн энэ бригадын ...өөр хубаарилан та... һургаха хэрэг га...

...дала тусхай иимэ ...гоод, гүрэндэ ту... ...хэрөө эндэ шахадаг ...лнай нилээд ураг-шатайгаар бүтэнэ. Үнгэрэгшэ жэлэй октябриин 20-һоо байгша оной апрель гаратар эндэ шахагдаһан 360 хашараг, буруун гүрэндэ худалдагдаа. Бэлэдхэлэй пунктда оруулһан эдэ малайнгаа түлөө 33086 түхэриг абаһан байнабди. Эндэ абтаһан мяханай центнер бүхэн 22 түхэриг 43 мүнгэн сэбэр олзо колхоздо оруулаа.

Үхэр шахан таргалуулха үедэ малшадай дунда социалис мүрысөөн үргэнөөр дэлгэрүүлэгдээ. Малаа һайнаар таргалуулһан үхэршэд материальна болон моральна талаар урмашуулагдадаг байгаа. А. Д. Попов, И. А. Усольцев, Н. Д. Демин, И. А. Ларионов, В. Ш. Тапхаев гэгшэд үнгэрэгшэ жэлэй шахалгын үедэ үхэршэдэй дунда дэлгэрһэн социалис мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлээ. Тэдэнэр харууһалжа байһан мал бүхэнэйнгөө шэгнүүр сүүдхын 960 граммаар нэмээжэ шадаа.

Манай колхозой эрхэ байдалда һарьдагай үдхэн тунга ногооной бултайһан сагһаа хойшо олонхи үхэрнай бэлшээридэ ябадаг. Мүн зунай бэлшээриин үедэ мал тарагалуулхада үнэ сэнгэйнь хямда байдаг дээрэһээ манай малшад энэ сагые хүсэдөөр хэрэглэхые оролдодог. Ганса энэ зун һарьдагай бэлшээридэ ябаһан 2 мянгаад хашараг, буруудһаа абаһан нэмэлтэ шэгнүүр 1,5 мянган центнертэ хүрөө. Байгша оной үнгэрһэн 3 кварталай туршада залуу үхэр бүхэн шэгнүүрээ сүүдхэ соо дунда зэргээр 900 граммаар ехэ болгоо. Нёдондонойхиһоо 25 процент ехэ мяхан абтаа. Гүрэндэ мяха худалдаха 3 кварталай түсэб дүүргэгдэжэ, нёдондоной энэ үеынхиһөө 20 процент ехэ худалдагдаа.

Теэд манай артелиин малшад түйлаһан амжалтаараа һанаагаа амараад, амжалтаа арьбадхангүй байжа шададаггүй. Ушар тиимэһээ намар, үбэлэй үедэ адууһа малаа һайнаар бэлшээжэ, шахажа тарагалуулаад, мяха ехээр абажа, гүрэндэ тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ гэһэн Захааминай аймагай Баян-Голой совхозой малшадай үүсхэлые манай колхозой гэшүүн бүхэн һайшаана.

Баян-голойхидой энэ үүсхэлдэ харюу болгон, бүхы малаа һайнаар тарагалуулжа, мяха гүрэндэ тушааха энэ жэлэйнгээ түсэб декабриин арбаадаар дүүргээд, ерэхэ жэлэй январь соо 2200 центнер мяха бэлэдхэлэй пунктда оруулха гэхэ гү, али 1970 оной 6 һарын түсэб бэелүүлхэбди гэһэн социалис уялга үхэршэднай абанхай.

Энэ уялгын урагшатайгаар дүүргэгдэхэ арга боломжо дүүрэн бии. Гүрэндэ тушаагдаха 400 эрэ хашараг, буруунууд Аһалигай гүүртэдэ шахагдана. Ниитынгээ мал һайнаар ондо оруулхаһаа гадна шахамалнуудаа сүүдхын 900 граммһаа доошо бэшээр тарагалуулха үбһэ, тэжээл абтанхай. Манай ажахыда мүнөө 27 мянган центнер үбһэн, 35 мянган центнер һолоомон, мянга гаран тонно силос, 2 мянган тонно куузику бэлэдхэгдэнхэй.

В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй хүндэлэлдэ ажалай вахтада жагсаад, мяха элбэгжүүлхын түлэ шармайн ажаллажа байһан үхэршэдэймнай ажал урагшатайгаар ябуулагдана. КПСС-эй ЦК-гай октябриин Пленумэй табиһан шиидхэбэринүүдые дүүргэхын түлэ адууһа малаа хүсэд хүрэхэ тэжээлээр хангадаг болохо хүдэлмэри саашадаашье эсэшэ сусашагүйгоор ябуулагдаха, ороохо таряа, мяха, һү, ноохо болон хүдөө ажахын бусад продукци ехээр абадаг болохын түлэ оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилхэ байһанаа манай артелиин гэшүүд һайн мэдэнэ.

В. И. БРЯНСКИЙ, колхозой главна зоотехник:

Гансахан һайн мяха абаха хараатайгаар үхэрнүүдые үсхэбэрилхэдэ манай нютагай эрхэ байдалда юугээрээ зохид бэ гэхэдэ, тэдэниие хонидой бэлшэжэ болохогүй холын, һарьдагай бэлшээридэ ябуулха, жэлэй дүрбэн сагта һайн шанартай үхэрэй мяха гүрэндэ тушаажа байха арга боломжо бидэнэртэ олгоно. Урдань үхэрнүүдые үбэлдөө олоор шахадаггүй байхада, гүрэндэ тарган мяхан намартаал ородог һэн. Бидэнэр энэл үедэ малаа олоор худалдажа, колхозойнгоо олзо доход арьбадхахые оролдодог бэлэйбди. Тиимэһээ үбэлэй, илангаяа хабарай һаранuудта гүрэндэ тарган мал худалдаха тухай бодохо гэхын аргагүй байгаа.

Харин ажахынгаа үйлэдбэри тусхай шэглэлтэйгээр эрхилжэ захалһанһаамнай хойшо ганса тарган мал гүрэндэ тушаагдадаг болонхой. Буруунуудые хүйтэн байра соо үбэлжүүлхэдэ һураггүй ехэ тэжээлэй гаргашалагдадагые малшан бүхэн мэдэхэ. Харин залуу мал шахахада түргэн тобиржон тарагалхаһаа гадна, һайн шанартай мяханай абтадагынь элитэ. Ушар тиимэһээ буруу, хашарагуудые олоор шахан тарагалуулхын түлэ нэн түрүүн 400 үхэрэй багтаамжатай дулаан байра нёдондо баригдаа бэлэй.

«П» үзэг шэнгеэр баригдаһан энэ байрын дундань тэжээл буйлуулха цех түхеэрэгдээ. Мал бүхэнэй бүлеэн уһа уужа байхын түлэ авто-уһалуурнууд тодхогдоо. Үхэрэй шабааһа, шээһэнэй урдаха хобоо бүхэндэ транспортер табигдажа, малшадай эгээл хүшэр хүдэлмэри оньһожоруулагдаба. Бэлэдхэлдэ тушаагдаха дүтэлһэн мал уяанда байлгажа шахаха түхеэрэлгэ байрын нэгэ хахадтань тодхогдоо. Нүгөөдэ хахадтань 200 буруунуудай уягдангүй багтаха 4 таһалга хэгдэбэ. Эндэхи таһалганууд соо байһан малай шабааһые үхэршэд хобоо соогуур ябажа байһан транспортер руу үдэрэй нэгэ дахин этэржэ оруулдаг.

Бэлэдхэлэй пунктда тушаагдаха үхэрөө гаргаша багатайгаар харууһалхын түлэ элдэб арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. Элдэб орёо оньһотой техникэ ажалдаа хэрэглэжэ, үхэрэйнгөө мяханай үнэ сэн дээшэлүүлхэгүй гэжэ нэн түрүүн оролдогдоо. Мүн эндэхи хүдэлмэри зүбөөр эмхидхэжэ, ажалай түлөөһэ зохидоор тогтоохо асуудалнуудта онсо анхарал хандуулагдаа. Аһалигай бригадын үхэршэд болон мэртэжэлтэдэй ажалай түлбэри малай шэгнүүрэй хэр зэргэ нэмэһээрнь тогтоогдонхой. Жэшээнь, мүнөө шахалганда байһан 416 үхэр 9 хүн харууһална. Эдэнэр малаа хооллуулхаһаа гадна «МТЗ» трактораар үбһэ тэжээлынь өөһэдөө зөөдэг. Малай шэгнүүрэй нэмэлтын центнер бүхэнэй түлөө 10 түхэриг түлөөһэ абана.

Олон үхэр нэгэ газарта шахаха гээшэ тиимэшье бэлэн хэрэг бэшэ. Тиимэһээ энэ ажалда нарин нягтаар хандадаг байнабди. Эндэ асаргдаһан мал бүхэниие колхозоймнай главна ветеринарна врач Б. Хамаганов шалгажа үзэдэг. Һүүлээрнь мал томо жэжээрээ илгагдажа, клеткэ бүхэндэ 40—45 буруунууд байлгагдадаг.

Эндэхи шулуун байрын хахад соонь 150-һаа—250 килограмм шэгнүүртэй буруунууд байлгагдана. Нүгөөдэхидэнь—гүрэндэ худалдагдаха дүтэлһэн мал уягдадаг. Эдэ малай тэжээлэй рацион хоёр ондоо байдаг юм. Түрүүшын бүлэгэй тэжээлэй рациондо ехэнхинь куузику үбһэн хоёр ородог. Юундэб гэхэдэ, энэ үедэ залуу мал ехэ болохо ёһотой. Харин шахагдажа байһан малда талха таряанай зүйл ехэхэнээр үгтэдэг. Сүүдхэдээ 3—4 килограмм шэниисын гурил эдижэ байһан мал түргэн таргалдаг юм.

«АВМ-4» агрегадаар татагдаһан талха үдэртөө 2 дахин силостэй холижо үгэхэдэ шанаһанһаа өөрэгүй гэжэ манай үхэршэд тоолодог. Юундэб гэхэдэ, үхэр дуратай сагтаа бүлеэн уһа автопоилкаһаа ууна. Мүнөө дээрээ үхэр бүхэндэ 20 килограмм куузику, 4 килограмм үбһэ, 3,5 килограмм гурил үгэнэбди, малай тэжээлэй энэ рациондо 800 грамм протеинтэй тэжээлэй 9 единицэ бии юм. Иимэ тэжээл эдижэ байһан мал шэгнүүрээ сүүдхэ бүри 900 граммһаа доошо бэшээр нэмээхэ ёһотой.

Һайн шанартай, хямда сэнтэй мяха ехээр абадаг болохо тушаа КПСС-эй ЦК-гай 1968 оной октябриин Пленумэй холын хараатайгаар гаргаһан шиидхэбэри бэелүүлхэ хэрэгтэ манай артелиин малшад хубитаяа оруулжа захалаа гэжэ тэмдэглэхэ хэрэгтэй.

Н. ДАМБАЕВ.
бэшэжэ абаба.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: 1. Мал шахадаг гүүртын бригадир Александр Данилович Попов. 2. Шахамалнууд куузику эдинэ. 3. Шулуугаар баригдаһан нимэ байра соо залуу мал шахан тарагалуулагдана.

...ОЖОРҺО — ...АЙНААР

...совхозой ажалшад ...хүсэд хүрэхэ ...дхэхэ асуудал ту...жолһоной удаа ...хуряаха гэжэ Теэд ожорһо, хагда ...үүлхаб? Гар ха...бшажа хаанашье

...зой Үүрэгэй отде...заторнууд кукуру... хагда ожорһо ...һан байгаа. Мү...низаторнууд Е. И. ...маков хоёр хаг... арга һанамжал... ...-4» түхэлэй гэн... Зуһаланай ...ажа, түрүүшын... ...тнер хагда бэлдэ...һо нигэжэ хуряа...татай. Юуб гэхэ...ар шабхада һаа...э энэ комбайн ху... хэршэжэ, автома... газарта абааша...ь буулгана.

...шэй эхилээшье ...низаторнууд ар...ада комбайнаар ...айнхай. Тэдэнэр ...зэргээр 40—50 ...рэн хагда ожор... ...үүртэнүүдтэ сэхэ ...үүртэнүүд дээрэ ...ралда шанар... үгтэнэ. Энэ тэ...лүүлжа малда ...айгаар эдинэ.

...хозой механи...ээр хагда ожор... Тэдэнэр хагда. ...тар энэ хүдэлмэ...ээ юм.

Б. БУДАЕВ.

Доктор Нгуен Хыу Тхо түрүүтэй Урда Вьетнамай национальна сүлөөрэлгын фронтын ба Урда Вьетнамай республикын Саг зуурын революционно правительствын делегациин СССР-тэ ерэхээ байһан тушаа

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын Центральна Комитедэй Президиумэй түрүүлэгшэ, Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын Консультативна соведэй түрүүлэгшэ доктор Нгуен Хыу Тхо толгойлогшотой Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын ба Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын делегаци СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй ба Советскэ правительствын уряалаар ноябриин 3-да Москва ерэхэнь.

Нгуен Хыу Тхо 1910 оной июлиин 10-да Шолон (Урда Вьетнам) городто гүрэнэй алба хэгшын бүлэдэ түрэһэн юм. Дээдэ эрдэмтэй болоһонойнгоо һүүлээр Нгуен Хыу Тхо олон жэлдэ адвокадаар хүдэлөө.

Француз колонизаторнуудта эсэргүү сүлөөрэлгын дайнай үедэ эзэмдэгдэһэн газар дээрэ үлэхэдөө, Эхэ оронойнгоо бэеэ даанхай байдалай, эрхэ сүлөөгэй түлөө тэмсэлдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаа.

Американ хамааралсалгада эсэргүүсэн, Сайгонһоо американ сэрэгэй корабльнуудые гаргахын түлөө 1950 оной мартын 19-дэ Сайгон—Шолоной олониитын түлөөлэгшэдэй ехэ демонстраци болоо һэн. Нгуен Хыу Тхо энэ демонстрациин хүтэлбэрилэгшэдэй нэгэн байгаа. Тэрэнэй түлөө арестовалагдаад, 1952 он хүрэтэр түрмэдэ һуугаа.

Нгуен Хыу Тхо 1954 оной Женевэдэхи хэлсээнэй дүримүүдые дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ Урда Вьетнамай олониитэ арад зониие элсүүлэн эмхидхэлгэдэ элитэ үүргэ дүүргээ, «Эб найрамдалай түлөө хүдэлөөнэй» организациие Сайгон-Шолоной райондо байгуулаа. Тиин дахяад арестовалагдаа.

Түрмэһөө Нгуен Хыу Тхогой зугадалгые 1961 ондо нютагай хүн зон эмхидхэжэ, тэрэ Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэлшэдэй зэргэдэ дахяад ороһон байна.

Урда Вьетнамай Национальна сүлөөрэлгын фронтын нэгэдэхи съездын 1962 оной эхеэр болоходо, Нгуен Хыу Тхо Урда Вьетнамай НФО-гой ЦК-гай түрүүлэгшээр нэгэн дуугаар һунгагдаа, 1964 ондо НФО-гой хоёрдохи съезд дээрэ энэ тушаалда дахяад һунгагдаа, НФО-гой ЦК-гай Президиумэй түрүүлэгшэ болоо.

Арадай түлөөлэгшэдэй конгрессэй энэ оной июниин 6—8-да болоходо, Нгуен Хыу Тхо Урда Вьетнамай Республикын Саг зуурын революционно правительствын Консультативна соведэй түрүүлэгшээр баталагдаа.

Нгуен Хыу Тхо американ эзэрхэг түримхэй ябуулгада ба Сайгоной засагта эсэргүүгээр Урда Вьетнамай патриодуудай тэмсэлые эмхидхэдэг гол хүнүүдэй нэгэн болоно.

Советскэ Союзда Нгуен Хыу Тхо анха түрүүнээ ерэхэнь.

Вьетнам айлшадые амаршалхадаа, совет хүнүүд сүлөөрэлгынгөө баатарлиг тэмсэлдэ илалта түйлахыень Урда Вьетнамай патриодуудта хүсэнэ.

ШЭНЭ ТАСС ҺОНИН

ҮНЭН ЗҮРХЭНЭЙ БАЯСХАЛАН

Лётчик-космонавтнууд В. А. Шаталов, Г. С. Шонин, В. Н. Кубасов, А. В. Филипченко, В. Н. Волков, В. В. Горбатко болон А. С. Елисеевэй жолоодоһон «Союз-6», «Союз-7», «Союз-8» гэжэ гурбан замбуулинай онгосын түүхэдэ анха түрүүн бүлэгөөрөө суг ниидэлгын амжалтатайгаар түгэсхэгдэһэнтэй дашарамдуулан, амаршалгануудые эльгээһэн бүхы партийна, советэй ба ниитын организацинуудта, предприятинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдтэ, Советскэ Союзай тус тус эрхэтэдтэ, тэрэшэлэн аха дүү партинуудай Центральна Комитедүүдтэ, социалис ба хани барисаата оронуудай правительствануудта, хариин оронуудай гүрэнэй ажал ябуулагшадта, ниитын эмхинүүд болон тус тус эрхэтэдтэ үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэжэ байһанаа КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет элирхэйлэн мэдүүлнэ.

КПСС-эй Центральна Комитет
СССР-эй Верховно Соведэй Президиум
СССР-эй Министрнүүдэй Совет.

СОФИ. (ТАСС). Болгариин бүхы хото, округуудаар партийна ба ажахын эдэбхитэдэй суглаанууд болоно. В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй ойдо бэлдэхэ хэмжээ ябуулганууд тухай тэндэ зүбшэн хэлсэнэ, агууехэ ойн хүндэлэлдэ ажалай уялгануудые абана.

Пасарджика хотын эдэбхитэдэй суглаанда хабаадагшад октябриин 1-һээ апрелиин 22 хүрэтэрхи үеые Ленинэй габшагай үдэрнүүд болгон соносхобо. Хотын предприятинуудта ажалай үндэр бүтээсын түлөө, үйлэдбэрэе ашатай болгохын түлөө мүрысөөн дэлгэрнэ. «Мүнөөдэр үсэгэлдэрэйхиһөө һайнаар хүдэлхэ, ехые бүтээхэ» гэһэн уряатайгаар мүрысэнэ.

* * *

ВАРШАВА. (ТАСС). «Ленинизмын тусхайлан абтаһан асуудалнууд» гэһэн согсолбориин түрүүшын хоёр ном Польшын номой магазинуудта худалдагдажа эхилээ. Тэдэнь «Империализм тухай Ленинэй теори ба мүнөө сагай капитализм», «Социалис гүрэн ба партиин хүтэлбэрилхы үүргэ тухай Ленинэй хараа бодол» гэһэн гаршагтай.

Хэблэлдэ бэлдэгдэжэ байһан нүгөө номуудынь иимэ темэнүүдтэ зорюулагданхай: «Польшодо Ленинэй байһан тухай ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөн», «Социалис ажахын хүгжэлтэ ба бүридэлгэ», «Ленинизм ба ПОРП-гэй аграрна политика», «Эб эетэй байха тухай Ленинэй политика», «Интернационализмын ленинскэ гол ёһонууд ба уласхоорондын хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй, социалис гүрэнүүдэй хани нэгэдэлэй суртал бодолой тэмсэлэй талаар Ленинэй дүршэлэй мүнөө ямар удха шанартай байһан тухай».

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

БАРГАЖАНАЙ АЙМАГАЙ УЛАНАЙ ДУНДА ҺУРГУУЛИИЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай гэгээрэл хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, мүн эмхидхэгдэн байгуулагдаһаарнь 125 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Баргажанай аймагай **Уланай дунда һургуулиие** Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй **Хүндэлэлэй грамотаар** шагнаха.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретариин түлөө— Президиумэй гэшүүн
Ф. БУДАЖАБЭ

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной ноябриин 3.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭР Г. С. СЕМЕНОВАДА БУРЯАДАЙ АССР-эй ҺУРГУУЛИИН ГАБЬЯАТА БАГШЫН ХҮНДЭТЭ НЭРЭ ЗЭРГЭ ОЛГОХО ТУХАЙ

Арадай гэгээрэл хүгжөөлгэдэ габьяатай байһанайнь түлөө, мүн Уланай дунда һургуулиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 125 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Баргажанай аймагай Уланай дунда һургуулиин багша нүхэр **Галина Семеновна Семеновада** Буряадай АССР-эй һургуулиин Габьяата багшын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгохо.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретариин түлөө—Президиумэй гэшүүн
Ф. БУДАЖАБЭ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной ноябриин 3.

БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ УКАЗ

НҮХЭД Л. Г. ДУГАРОВЫЕ, Д. Л. ЛАМАЖАПОВЫЕ БУРЯАДАЙ АССР-эй ВЕРХОВНО СОВЕДЭЙ ПРЕЗИДИУМЭЙ ХҮНДЭЛЭЛЭЙ ГРАМОТААР ШАГНАХА ТУХАЙ

Арадай гэгээрэлэй зургаануудта олон жэлдэ, һайнаар хүдэлмэрилһэнэйнь түлөө, мүн Баргажанай аймагай Уланай дунда һургуулиин эмхидхэгдэн байгуулагдаһаар 125 жэлэй гүйсэһэнтэй дашарамдуулан, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Хүндэлэлэй грамотаар шагнаха:

Дугаров Лэдой Гармаевичые — зурагай багша.

Ламажапов Доржи Ламажаповичые — математикын багша.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Түрүүлэгшэ А. ХАХАЛОВ.

Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй
Секретариин түлөө—Президиумэй гэшүүн
Ф. БУДАЖАБЭ.

Улаан-Үдэ, Соведүүдэй байшан.
1969 оной ноябриин 3.

Бадмажап Будаевич Манибазаров Мухар-Шэбэрэй аймагай «Знамя Ленина» колхозой түрүү хонишодой нэгэн юм. Энэ жэлдэ нүхэр Манибазаровай харууһалдаг отарын хонидой толгой бүриһөө дунда зэргээр 4480 грамм нооһон хайшалагдаһан байха юм. Мүнөө энэ отарын хонишод малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлдэжэ, энэ харюусалгатай үеые эмхитэйгээр үнгэргэхын тула оролдоно. Зураг дээрэ: Б. Б. Манибазаров.

Е. ЗАХАРОВАЙ фото.

КОММУНИСТНУУДАЙ ҮНЭН ҮГЭ БА ҮЛЗЫТЭ ХЭРЭГҮ

(Хориин аймагай Анаагай совхозой партийна организацинн тоосоото һунгалтын суглаан дээрэһээ)

Мүнөө промышленна предприятинуудай, колхоз болон совхозуудай, эмхи зургаануудай эхин партийна организацинуудта тоосоонууд ба һунгалтанууд боложо байна. Энэ хадаа партийна организацинуудай ажабайдалда тон ехэ удха шанартай хэрэг үйлэ болоно. Тоосоото үе соо ямар хэрэгүүд бүтээгдээб, хараалагдаһан хэмжээ ябуулганууд хэр зэргэ бэелүүлэгдээб, суглаанууд таарэээ бэталан абтаһан шиидхэбэринүүд хэр зэргээр дүүргэгдэнэб, коммунистнууд даалгагдаһан хэрэгтээ хэр харюусалгатайгаар ханданаб, үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэеэ хэр һайнаар дүүргэнэб гэжэ коммунистнууд үнэн зүрхэнһөө хөөрэлдэнэ. Тиихэдэ ерээдүйн сагта бэелүүлэгдэхэ зорилгонууд хараалагдана. Элдэб янзын тон олон асуудалнуудые партийна организаци бүхэнэй шиидхэдэг байһаниинь мэдээжэ. Асуудал бүхэн өөрын удха шанартай. Эдэ бүхы асуудалнууд сооһоо эгээл шухалань юуб гэбэл, ажахын экономико, ниитын үйлэдбэри үргэноор, түргэноор хүгжөөхэ тухай асуудал ха юм даа.

КПСС-эй XXIII съездын тэмдэглэһэнэй ёһоор, социалис хүдөө ажахые хурдан түргэноор хүгжөөхэ гэээшэ хүдөөгэй бүхы партийна организацинуудай гол шухала зорилгонь болоно. Тиимэ хадань Анаагай совхозой коммунистнууд тоосоото һунгалтынгаа суглаан дээрэ үйлэдбэриин асуудалнуудта гол анхаралаа хандуулаа. Совхозой партийна организацида 118 коммунист тоологдоно. Эдэнэй диилэнхи олонхинь сэхэ үйлэдбэри дээрэ хүдэлнэ. 72 хүнэйнь хүдэлмэришэд, тэрэ тоодо 15 хонишод, 5 һаалишад, 3 малшад, 22 механизатор. Коммунистнуудай олонхинь үйлэдбэри дээрэ түрүү үүргэеэ нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэнэ. Жэшээлхэдэ, ахалагша хонишод О. Тагаров, С. Сойжинов гэгшэд үни удаанһаа хойшо жэл бүхэндэ 100 хонин бүриһөө 100 гаран хурьга абажа байһаар. Лугомелиоративна бригадын бригадир Т. Лужников сабшалангай газар һайжаруулхын тула ехэ хүдэлмэри хэнэ, газараа элдүүрилнэ, уһална, шугы бурлгааһанһаа сэбэрлэжэ үргэдхэнэ. Совхозой үйлэдбэриин һалбари бүхэндэ хүдэлжэ байһан коммунистнууд түрүү үүргэеэ дүүргэхын тула нимэл үүсэл оролдолго гаргана, бүхы бусад хүнүүдтэ эрхим һайн ульгэр жэшээ харуулна.

Совхозой экономикын муу бэшээр хүгжэжэ байһаниинь эндэһээ эхи үндэһэтэй. Али бүхы малайнь тоо толгой олошоржо байнхай. 1968 онойхитой сасуулжа үзэбэл, 1969 ондо эбэртэ бодо малшье, тэрэ тоодо үнеэдшье, хонидшье олошороо. Нёдондонойхидо орходоо 1200 хурьга олоор абаад байна. 1968 ондо орооһо тарянайшье, үбһэ ногоонойшье муу бэшэ ургаса абтаһан байгаа. Энэ жэлдэ бүри ехээр абахаар хараалагдаһаншье, абтахашье байгаа. Баян ургаса ургуулхын тула нилээд юумэн хэгдэһэншье байгаа. Теэд хэнэйшье мэдэһээр, ган гасуур болоод, ургаса ехэ муу байба ха юм. Тиигэбэшье һаань, намарай үедэ адууһа малаа һайнаар бэлшээжэ таргалуулха, кукуруза болон куузику, үбһэ ногоо болон һолоомо һошо нариин нягтаар, гамтайгаар гаргашалха, үрилтэ хэхэгүй, тэжээл бүхэниие зохидоор бүйлүүлжэ малда эдюулхэ, үбэлжэлгые түгэс бэлэдхэлтэйгээр угтаха гэжэ коммунистнууд хэлсэбэ.

Хүндэ хүшэр жэлэй тохёолдобошье, малаа гарзалуулаагүй. Малай үхэл нёдондонойхиһоо һурагтүй ехээр үсөөрһэн байна. Мал ажалай продукциишье муу бэшээр абтаа. Мяха, һү, нооһоной өөрынь үнэ сэн түсэблэгдэһэндэ орходоо бага байба. Гүрэндэ мяха, нооһо түшааха жэлэй түсэб дүүргэгдэнхэй. Гүрэндэ һүшье худалдаха жэлэйнгээ түсэб лаб дүүргэхэбди гэжэ совхозоой хүтэлбэрилэгшэд мэдүүлнэ.

Анаагай совхоз республика соогоо түрүү ажахынуудай нэгэн гэжэ тоологдохо ёһоороо тоологдоно. Үнэхөөрөөшье, партийна организацинтааударидалгаар совхозой коллектив адууһа малайнгаа тоо толгой олошоруулха, ашаг шамыень дээшэлүүлхэ, бүхыдөө совхозойнгоо экономико хүгжөөхэ талаар нилээд ехэ оролдолго гаргана. Шэнэ газар элдүүрилэгдэжэ, тарилгын талмай үргэдхэгдэнэ. Шэнэ барилганууд бэелүүлэгдэнэ. Отделени бүхэндэ уужам, һаруул клуб баригданхай. Кормокухнитай болоһоор үнинэй. Тэндэнь тэжээл бүйлүүлэгдаад, үнеэдтэ угтэнэ. Үнеэдэйнь байра соо механизаци хэгдэнхэй.

Совхозой хүдэлмэришэдэй дунда партийно-политическэ, хүмүүжүүлгын хүдэлмэриин муу бэшээр эмхидхэгдэһэнэй ашаар ажахынь амжалтатайгаар урагшаа дабшажа ябана. Лекторнууд болон элидхэлшэд, политинформаторнууд болон агитаторнууд зоной дунда ойлгуулламжын хүдэлмэри ходо ябуулна. Илангаяа В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэйнь ойн баярые угтуулан, элдэб шухала асуудалнуудаар лекцинүүд уншагдана, элидхэлнүүд хэгдэнэ. Энэ хүдэлмэриндэ политическэ бэлэдхэл һайнтай коммунистнууд хабаадуулагдана. Түүхэтэ ойн баярые ажалай амжалтаар угтахын тула хонишод, һаалишад болон механизаторнуудай дунда социалис мүрысөөн эмхидхэгдэнхэй. Мүрысөөнэй дүн согсологдожо, түрүүшүүл урмашуулагдана.

Коммунистнуудайнгаа политическэ һуралсалда партийна организаци багa бэшэ анхарал хандуулна. Марксизм-ленинизмын үндэһэ һуури шудалха 5 һургуулида үнгэрэгшэ һуралсалай жэлдэ 90 гаран хүн һуража гараһан байна. Тэрэ һургуулинуудынь мүнөөшье жэлдэ хүдэлмэреэ үргэлжэлүүлһээр. Тэндэ 60 гаран коммунистнууд һуража байнхай.

Суглаан дээрэ 10 хүн үгэ хэлээ. Тоосоото үе соо бюрогой гэшүүдэй, бүхыдөө партийна организациингаа хэһэн, бүтээһэн һайн һайхан хэрэгүүд тухай омог баяртайгаар тэмдэглэхэ зуураа, коммунистнууд совхозой парткомой (секретаринь Р. Ж. Шангинов), дирекциин (директорынь Г. Н. Бородин) хүдэлмэридэ тохёолдодог дутуу дундануудые сэб сэхэ элишэлээ, хурса шүүмжэлэл гаргаа. Зүгөөр хүнүүд үгэ хэлэхэдээ, шүүмжэлэл гаргахадаа, ахир, һэбхи, жэжэ юумээр хүниие догоодохо, хүнэй «хүндүүлхэйе» дайраха, хүниие гомдохоохо гэһэн сэдьхэлтэй бэшэ, харин дутуу дундануудые усадхаха, алдуу гаргаһан хүниие заһаруулха, нүхэртөө үнэн зүрхэнһөө туһалха гэһэн зорилготойгоор лэ коммунистнууд бэе бэеэ шүүмжэлһэн байна. Иимэ хүсэлэнтэйгөөр, түбшэн зохидоор, дүүү... сэдьхэлтэйгээр хүн... хыень шагнажа һу... гээшэнь. Коммуни... талаараа ехэ хүм... соронхой байһаниинь... баргдана. Суглаан ... үнэхөөрөө партийна ... лоо. Энэнь ехэ һай... шоомоор, баярлама...

Энээнтэй дашарал... нимэ болол минии ... Энээн тухайдаа ... хүрэнэ. «Хара ажал... сэхэ үйлэдбэри дээр... нүүдэй үгэ хэлэхые... хада үнэхөөрөө ех... Жэжэ, ахир юумэ... арьбагүй тоосолдоо... Сэхыень хэлэхэдэ ... юумэн тухай бодожо ... риин суглаан дээрэ т... тухай шашадаг хүнү... ралдадаг. Үгышье һа... ушараар бэе бэеын... мы оролсохо, нэгээ н... хые оролдохо, хэзэ ... жэлүүлһэнэй түлөө ... ха гү, али «үһөө» нэ... гаргадаг ушарнууд ... дэг ха юм. Илангаяа ... дай дунда нимэ уша... доходонь, хүнэй гом... хоор, урмаа хухарла... Партийна талаараа ... тай хүнүүд лэ ним... зан гаргадаг байха н...

Харин Анаагай сов... на организациин тоо... тын суглаан үзэл с... үндэр дээдэ хэмжэ... Коммунистнуудай по... лаараа хатуужаһани... ниие харуулба.

Ц. ...

УРАЛАН НАРИЖУУЛАГШАДАЙ АЖАЛ ЗҮБӨӨР ХҮТЭЛБЭРИЛ...

Манай социалис обществодо уралан нарижуулга, ухаалан зохёолго арад зоной аша туһада зорюулагдана, тэдэнэй ажал хүнгэдхэхэ, бүтээсыень дээшэлүүлхэ, ухаан бодолой болон бар хүсэнэй ажалай хоорондохи илгаа бага болгохо асуудал шиидхэнэ. Тиимэһээ уралан нарижуулгын хэрэг өөрын удха шанартай шухала хүдэлмэри болоно. Энэ хүдэлмэриие эмхидхэхэ, зүбөөр түсэблэхэ мүн лэ шухала.

Республикымнай промышленна предприятинуудта жэлэй түрүүшын хахадай туршада уралан нарижуулгын, ухаалан зохёолгын 4500 шахуу дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлһэнэй ашаар 2 миллион 658 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэһэн байна. Республикымнай эдэбхитэйшүүл Владимир Ильич Ленинэй 100 жэлэй ойн хүндэлэлдэ абаһан социалис уялгануудаа дүүргэхэ дүтэлөө. Ойн баяр болотор 8,5 миллион түхэригэй уралан нарижуулгын фонд байгуулха гэжэ хараалһан байбал, 1969 оной июлиин 1-нэй байдалаар 8 миллион түхэриг энэ фондодо оруулагдаад байгаа.

Иимэ амжалта бэлэхэнээр туйлагдаагүй. Уралан нарижуулгын хүдэлмэриие ашаг үрэтэй болгохо, эртээнһээ хараалагдаһан түсэбэй ёһоор эмхидхэхэ асуудалда ёһотой анхарал хандуулһанай ашаар үйлэдбэриин шухала асуудал шиидхэхэ арга хангагдана гээшэ. Уралан нарижуулгын хэрэгтэ олон хүнэй хабаадалсаха бүринь олон дурадхал оруулагдаха байна. Техническэ талаараа шэнэ, бүлюу һайн онол арга үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ предприятинуудта ехэ аша туһатай. Ажалай эмхидхэл үндэһөөрнь хубилгаха, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхэ техническэ гол шухала арга зам бэдэрэн олоод, тодорхойлон шэнжэлжэ үзэһэнэй һүүлээр үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэдэ, ехэ алмалта хэгдэхэ, тиимэһээ абаһан уялгаа амжалтатайгаар бэелүүлхэ арга олдохо байна.

Дээрэ дурдагдаһан энэ гурбан асуудалтай ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын бүхы хүдэлмэриин үрэ дүн холбоотой байдаг гээшэ. Энэ гурбан асуудалые хоорондонь холбоотойгоор, зүбөөр шиидхэжэ шадабал, эдэбхитэйшүүлэй оролдолго хэзээдэшье амжалтатай байдаг. Тиимэһээ ямар тобшолол хэлтэйб гэхэдэ, уралан нарижуулгын дурадхалай ямар арьбалалта, ашаг үрэ үгэхэ байһыень эртээнһээ тодорхойлжо, тооложо үзэхэ хэрэгтэй.

Түсэблэлгын болон экономическа урмашуулгын шэнэ гуримай хаа хаанагүй үргэноор бэелүүлэгдэжэ байгаа мүнөө үедэ хиналта шалгалта, тоо бүридхэл ехэ шухала болонхой. Мүнгэнэй түхэриг бүхэнэй, материалай килограмм бүхэнэй хаана гаргашалагдадаг байһые тодорхойлхо эрилтэ табигдана. Иимэ эрилтэ һайнаар мэдэрһэн коллективүүдэй түсэблэлгын-экономическа албатан уралан нарижуулгын дурадхал бүхэнэй ямар алмалта үгэхэ байһые эртээнһээ тодорхойлон тооложо үзэнэ. Бүхы дээрэнь шэнжэлэн үзэхэдэ, республика доторнай нэбтэрүүлэгдэжэ байгаа дурадхалнуудай дүрбэнэй гурбаниинь заабол тодорхойлон тоологдоно гээшэ. Энээнэй һайн үрэ дүн харуулжа байһаниинь элитэ. Шэнэ юумэ үүсхэгшэд ажалай ленинскэ вахтын үедэ шэнэ амжалта туйлажа байһаар.

Авиационно, «Теплоприбор», судна бүтээлгын заводуудта нэбтэрүүлэгдэһэн бүхы уралан нарижуулгын дурадхалнуудай 90—95 процентынь эртээнһээ тодорхойлон тоологдожо үзэгдэнэ. Мүн «Электромашина», прибор бүтээлгын заводуудта, барилга- хабсаралгын 834-дэхи поезддо, «Сибэлектромонтаж» управленидэ, Улаан-Үдын пристаньдэ, 8-дахи автобазада энэ хэрэг һайнаар эмхидхэгдэнхэй.

Теэд республикымнай бүхы предприятинуудта уралан нарижуулгын хүдэлмэри аша үрэтэйгөөр ябуулагдана гэхын аргагүй. Жэшээ болгон «Татарский ключ» карьероуправлениие абажа боломоор. Байгша оной түрүүшын хахадай туршада эндэ уралан нарижуулгын 20 дурадхал үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдээ. Дурадхал оруулагшадта авторска шан болгогдон 340 түхэриг мүнгэн түлэгдөө. Харин эдэ дурадхалнуудые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлээд, нэгэшье түхэригэй алмалта гүрэндэ үгтөөгүй байһаар. Яахадааб гэхэдэ, карьероуправлениин хүтэлбэрилэгшэд дурадхалнуудай ямар ашаг үрэ үгэхэ байһые эртээнһээ тооложо үзөөгүй.

Галуута-Нуурай шахтоуправленидэ дурадхалнуудай 27 процентынь, мяхаконсервын комбинатта 39 процентынь урид тодорхойлогдоно. Энээниие оронной мяханай промышленностиин бусад предприятинуудтай сасуулхада, 12 процентээр бага байха юм. Гадна комбинадай хүтэлбэрилэгшэд, түсэблэлгын-экономическа албанай хүдэлмэрилэгшэд дурадхалнуудай ашаг үрые зүбөөр тодорхойлноогүй. Уралан нарижуулагшад Деревянных, Мелан гэгшэдэй зохёоһон пельмен хэхэ машина ажалай бүтээсые 6 дахин дээшэлүүлһэн, 8 хүниие сүлөөлһэн байна. Энэ дурадхалай ашаг үрэнь бодото алмалта үгэһэнһөө багаар, 2539 түхэригөөр сэгнэгдэһэн байха юм. Авторнуудайнь гүйлтаар ВОИР-ой областной сэведэй дурадхалай бодото ашаг үрые тодорхойлходо, тэрэнь 5619 түхэригэй болоһон байна.

Уралан нарижуулгын хүдэлмэри эрхилхэ хэрэг «Комсомольский» совхоздо муугаар табигданхай. Зарим предприятинуудта энэ асуудал нобшо удаанаар шиидхэгдэнэ. Жэшээлхэдэ, Сэлэнгын целлюлозо-картонно комбинадай хүтэлбэрилэгшэд оруулагдаһан дурадхалнуудые 20 хоногой туршада хаража үзэхын оронда аяар хэдэн һараар нобшоруулна.

Үйлэдбэридэ нэбтэрүүлэгдэхэ дурадхалнуудые хаража үзэхэ, ямар ашаг туһа хүргэхыень элирүүлхэ гээшэ харюусалга ехэтэй хэрэг. Энэ хэрэгые зүбөөр эмхидхэбэл, техническэ дэбжэлтэ туйлаха зорилгодо горитой туһа нэмэри хэгдэхэ ушартай. Ухаалан зохёолгын, уралан нарижуулгын хүдэлмэри һайнаар эмхидхэһэн, дурадхалнуудай хэды зэргын алмалта үгэхэ байһыень зүбөөр тодорхойлһон коллективүүд амжалта туйлана, гүрэндэ олзо доход оруулна гэжэ дүй дүршэл элирүүлэн харуулна. Предприятинуудта мүнөө тоологдожо үзэгдэдэг дурадхалнуудай тооео оройдоо нэгэ процентээр дээшэлүүлээ һаа, 70 мянган түхэригэй арьбалалта хэгдэхэ байһаниинь тодорхойлогдоо. Ушар иимэһээ дурадхал бүхэниие хаража үзэхэ, тоолон тодорхойлхо ехэ шухала. Гадна ухаалан зохёолгодо, уралан нарижуулгада хүдэлмэришэдэй олоор хабаадаха бүринь, дурадхалнуудай экономическа ашаг үрэ дээшэлхэ ушартай.

Жэшээлхэдэ, Зэдын, вольфрам-молибденэй комбинатта нёдондо жэлэй түрүүшын хахадта 257 уралан нарижуулагша бии гэжэ тоологдодог һэн. Тэдэнэй үүсхэлтэ ажалай ашаар 189,6 мянган түхэриг алмагдаһан байгаа. Харин энэ жэлэй түрүүшын хахадта уралан нарижуулагшадай тоо олошоржо, нёдондонойхиһоо 77 мянган түхэригөөр ехэ арьбалалта хэгдэһэн байна. Тимлюгэй цементын, Улаан-Үдын шэлэй заводуудта, ТЭЦ-эй барилгын управленидэ, Улаан-Үдын локомотивна деподо, бусад предприятинуудта техническэ дэбжэлтын түлөө тэмсэл улам үргэдэнэ.

Уралан нарижуулгын экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлхын тула абтаһан дурадхалнуудые үйлэдбэридэ түргөөр нэбтэрүүлхэ шухала. Энэл хэрэгые һайнаар, зүбөөр эмхидхэн хүтэлбэрилжэ байгаа һаа, амжалта туйлагдаха гэжэ зарим предприятинуудай дүй дүршэл элирүүлэн харуулаа. Экономическа ашаг үрэ дээшэлүүлхэ хэрэгтэ дурадхалнуудай хэр үнэтэ, үйлэдбэриин ямар асуудал шиидхэлгэдэ зорюулагдаһаниинь хараада абтаха ёһотой. Предприяти бүхэн өөрын илгаатай, шиидхэгдэхэ ёһотой өөрын шухала зорилготой. Тиимэһээ предприяти бүхэнэй үйлэдбэридөө нэбтэрүүлжэ байһан дурадхалнууд баһал өөрын илгаатай гээшэ.

Үйлэдбэри ехэтэй предприятинуудта ажалай гаргаша бага болгохо асуудалда зорюулагдаһан дурадхалнууд үндэрөөр сэгнэгдэдэг. Уралан нарижуулгын хэрэгые тусхай мэргэжэлтэдэй, предприя... бэрилэгшэд, главна ... хүтэлбэрилэн эмхид... хүдэлмэри ехэ ашаг ...

Буряадай барилгы... 8-дахи СМУ-гай урал... шад главна инженер... уһа сэбэрлэхэ тру... нарижуулан һайжаруу... ган түхэригэй арьба... на. Вагонуудые онь... точно аргаар заһаба... гонно депогой глав... хүтэлбэри доро эмх... түрүү арга хэрэгл... мянган түхэриг мүн... болоо. Уралан нари... гай совхозой главна ... та һүнэй фермын ... комплекснoор оньһо...

Тиихэтэй хамта эр... ган ажаллаха эрх... нарижуулагшадта ... лэ ехэ удха шанарта... но. Эдэ бүгэдые сүм... лан нарижуулгын хү... һайнаар ябуулжа ба... тинуудта аша туһата... лан нарижуулгын э... үрэ дээшэлхэ байна.

Н. М...

ВОИР-ой областн...

ЭЭЛЖЭЭТЭ, ХОЁРДОХИ...

«СССР-тэ ухаалан тодорхойлогдоо» гэһэн удаадахи, хоёрдохи суглуулбари хэблэгдэн гараба. Замбуулиниие шэнжэлгын, плазмын, физикын, ядерна физикын, биохимиин, ургамалай физиологиин талаар, медицинын шэнэ туйлалтанууд тус суглуулбари дотор харуулагдана.

Газарай атмосферын урда тээнь мэдэгдээгүй байһан шэнжэ тухай шухала тайлбариие уншагшад суглуулбари сооһоо олохо байха. Атмосферэ дотор арбаһаа дүшэн километр хүрэтэр үндэртэ ион тон ехээр тарашги байдаг, табинһаа-далан километр хүрэтэр үндэртэ зарядтай жэжэхэн зайн ионуудай таралга бага болодог гэжэ тайлбарилагданхай. СССР-эй Наукануудай академиин Газар шэнжэлдэг физикын институдай эрдэмтэдэй олоһон, хадын шохойн пьезоэлектрическэ шэнжэ шанар гэдэгтэ хабаатай үзэгдэл тухай тодорхойгоор бэшээтэй.

(ТАСС-ай корр.).

Москва.

ТАБАН ЖЭЛЭЙНГЭЭ ТҮСЭБ ДҮҮРГЭЭ

КРАСНОВОДСК. (ТАСС-ай корр.). Тагиигельды Ниязовай хүтэлбэрилдэг «РС-147» гэжэ судның экипаж Туркмениядахи загаһанай флотилида түрүүлэн, табан жэлэйнгээ түсэб болзорһоо урид дүүргэбэ. «Верховно Совет» гэжэ колхозой загаһашад табан жэлэй дүүрэтэр 20 мянган центнерһээ бага бэшэ загаһа барихаар шиидэнхэй. Мамедоваз Аннаев, Социалис Ажалай Герой Оразмамед Мамедтувак-оглы гэгшэдэй даадаг онгосонуудай экипажнууд табан жэлэйнгээ даабариие туд тудтаа дүүргэжэ байна.

Колхозой хорин нэгэн судныи долоониинь жэлэйнгээ түсэб дүүргэһэн тухай элидхээ. Эдэнэй амжалта Ленинэй ойн баярай хүндэлэлдэ абаһан уялгануудаа бол...

СОВЕТ ОРОН ДОТОРНАЙ

...зорһоонь холо урид дүүргэхэ арга колхозой загаһашадта олгоно.

ТАЙМЫРТА ХЭДЫ ХҮХЭ ҮНЭГЭД БИИБ?

Холын хойто хизаарай хүдөө ажахын эрдэм-шэнжэлгын институдай экспедици Карска далайн эрье шадарһаа Норильск хотодо бусаба. Эдэнэр Таймырай тундрадахи агнууриин газарнуудые шэнжэлээ. Таймырта дүшэ мянга тухай хүхэ үнэгэд амидардаг гэжэ эрдэмтэд тодорхойлоо. Тиимэһээ энэ сезондо 14 мянган хүхэ үнэгэ түбэгтүй барижа болохо байна. Эдэниие барилга ноябриин тэнгээр эхилдэг.

(ТАСС-ай корр.).

Норильск.

ОРОШОДОЙ ТОСХОНУУД

Пахачи гэжэ горхоной үзэсхэлэн эрье имагтал һалхинай хүүехэ, уһанай шааяхые дууладаг байһан аад, барилгын дуу дорьбоогоор зэдэлдэг болонхой. Корякска национальна округтохи томо тоотой Пахачинска совхозой орошодой шэнэ тосхон баригдажа эхилээ. Эндэ 750 хүн — корягууд, чукчинууд, эвенкүүд — ажаһууха. Тэдэнэртэ зорюулжа болбосон түхэлтэй, хоёр дабхар гэрнүүд баригдажа байна. «Камчатгражданпроект» институдай хүдэлмэрилэгшэд хойто зүгэй уларил хараадаа абалсан, тосхонойнь проект зохёогоо. Тосхоной тэг дунда интернат һургуули, гостиница, магазинууд, клуб баригдаха.

Механизатор Г. Гольцев, А. Новосёлов барилгын газар тээшэ түрүүшын зүргэ гаргаа. В. Репинэй даадаг дархашуулай бригадые вертолёдоор Тундра абаашаба. Баригданад графигһаа урид хоёр нэр бадхоод, 8 байшангай һуури табиба. Округ сооһнь тиимэ хэдэн тосхон мүнөө баригдажа байнхай.

(ТАСС-ай корр.).

Палана. (Камчатскын область).

КУДЫМКАРАЙ БЭЛЭГҮҮД

Коми-пермяк угсаатанай уралан бүтээдэг хэрэгсэлнүүдэй фабрика Кудымкар хотодо ашаглалгада оробо. «Фабрика» гэһэн нэрэнь тэрээндэ хүсэд таарууишье бэшэ байжа магад, яахадааб гэхэдэ, фабрикын мастернууд бүхы округ соогоо таража хүдэлмэрилдэг юм. Фабрикын «штадынь» урдын уран мэргэжэлнүүдэй: гоё һайханаар нэхэлгын, үйһоор, дорһоор элдэб юумэ бүтээлгын нюусануудые мэдэхэ хүнүүд болоно.

Кудымкарай багшанарай училищида нэхэлгын тусхай курс нээгдэнхэй. Коми-пермягуудай уралан бүтээһэн дураsхаалта зүйлнүүд-бэлэгүүд Пермиин, Кудымкарай тусхай магазинуудаар худалдагдана. Үндэһэн угалзатай полотенцэ, шарф, галстук, үйһэн түйсэ ба бусад гэртэхи зүйлнүүд эндэ табигданхай байдаг.

(ТАСС-ай корр.).

Кудымкар.

ЗАГАҺАШАДАЙ, АНГУУШАДАЙ ГЭРНҮҮДТЭ СЭНХИР ЭКРАНУУД ТОДХОГДОО

Ханты-Мансиин национальна округой ажалшадай ажаһуудалда телевидени батаар нэбтэрэн ороо. Эндэ хоёр телецентр бии юм.

Урайска орбитын оршом соо байдаг Шаима, Чантырьи, Силава болон бусад тосхонуудта ажаһуудаг загаһашадай, ангуушадай гэрнүүдтэ сэнхир экранууд һаяшагаар носохо байха.

(ТАСС-ай корр.).

Ханты-Мансийск.

НОРИЛЬСК ШАДАРХИ ТҮЛИШЫН КЛАДСБОЙ

Мессояхиһаа хойшоо 30 километртэ сорьёо гараһан газай хүсэтэ фонтан Солениинскэдэ газтай үшөө нэгэ газарай олдоһые элирхэйлбэ.

«Норильскнефтьразведкэ» трестын коллективэй энэ жэлдэ олоһон, түлишын дүрбэдэхи кладобой болоно. Эндэхи газ Норильскын горно-металлургическа комбинадай предприятинуудта эндэһээ газ үгэхэ юм.

Норильск. **(ТАСС-ай корр.).**

ДОМЕНЩИК, ТАНДА АМЖАЛТА ХҮСЭНЭБДИ!

ЛИПЕЦК. (ТАСС-ай корр.). Новолипецкэ металлургическа заводой доменно цехэй хүдэлмэришэд согтой дорюунаар ажаллажа байна. «Советскэ Союзай Герой, лётчик-космонавт В. А. Шаталовай эндэхи хүндэтэ доменщик болоһоһоо хойшо манай 4-дэхи пеэшэнгэй коллектив хэдэ мянган тонно шэрэм түсэбһөө гадуур үгөө гэжэ омогорхон мэдүүлнэбди. Абаһан уялгануудаа болзорһоо урид дүүргэхын тула саашадаашье нимэл эршэ хүсэтэйгөөр хүдэлхэбди. Хүндэтэ манай доменщик, танда амжалта хүсэе» — гэжэ мастер П. В. Панов омогорхон хөөрэнэ.

ТАЙГЫН ТЕЛЕЦЕНТР

Томскһоо мянгаад километрэй зайда байдаг тайга соо, Стрежевой гэжэ нефтьшэдэй тосхондо телевизорэй экранууд яларжа, түрүүшынгээ дамжуулгануудые хэбэ. Урэмдэлгын аранга дээрэ антеннэнь тодхогдоо. Нефтьшэдэй телевизионно түхеэрэлгэ тодхохо, зохёоходонь Томскын областиин түбэй радиоцентрэй хүдэлмэрилэгшэд туһалба.

Шэнэ телецентрэй арга боломжонь даб дээрэ багашаг. Программадань кинофильмүүд ба студиин өөһэдын дамжуулганууд оруулагданхай. Зүгөөр пэядаа Нижневартовскһаа, хожомынь Сургутһаа дамжуулгануудые харадаг болохоор түсэблэнэ.

(ТАСС-ай корр.).

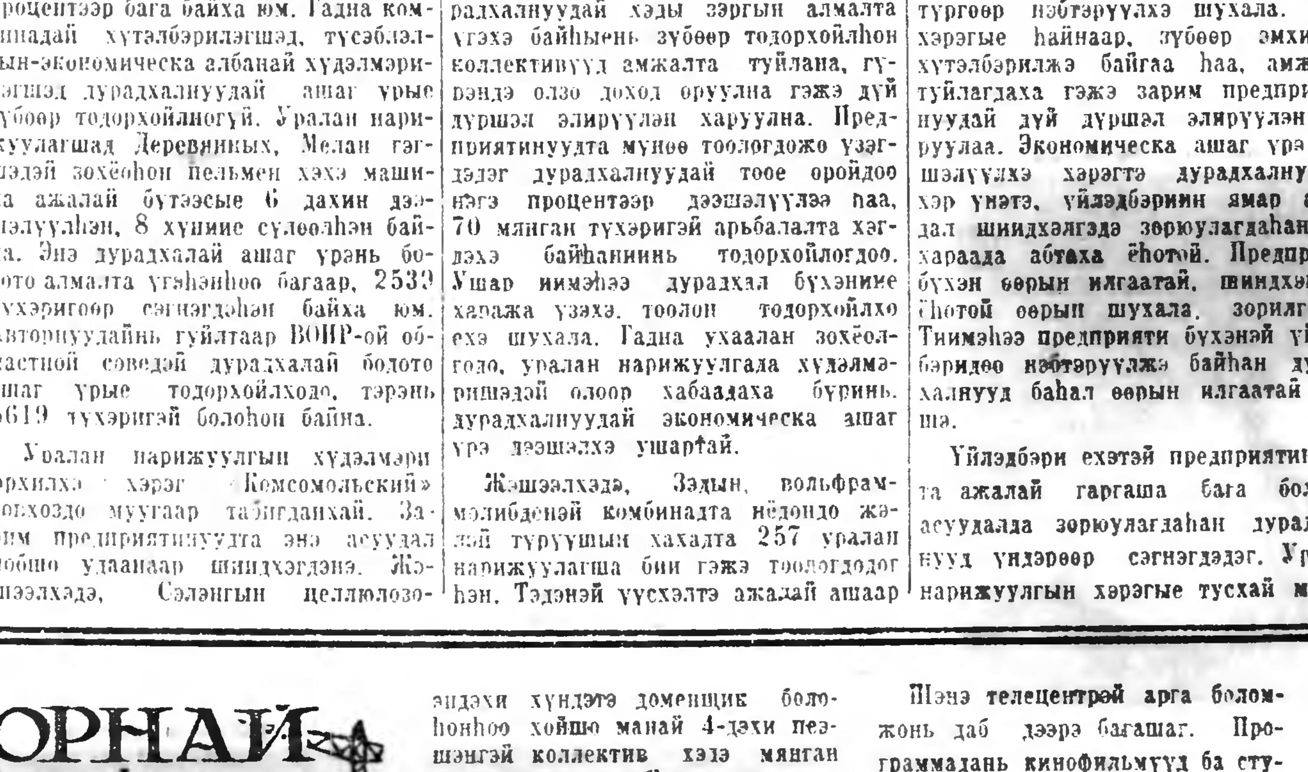
Стрежевой Томскын область.

«АРЮУН БҮҮБЭЙ»

«Арюун Бүүбэй» гэһэн зүжэгөөр Агын буряад национальна округой арадай театр шэнэ сезоноо эхилбэ. Зүжэгые зохёогшо, нютагай драматург Батор Цырендашиев үнгэрэгшэ зуун жэлдэ ажаһууһан арадай геройн образ харуулна.

(ТАСС-ай корр.).

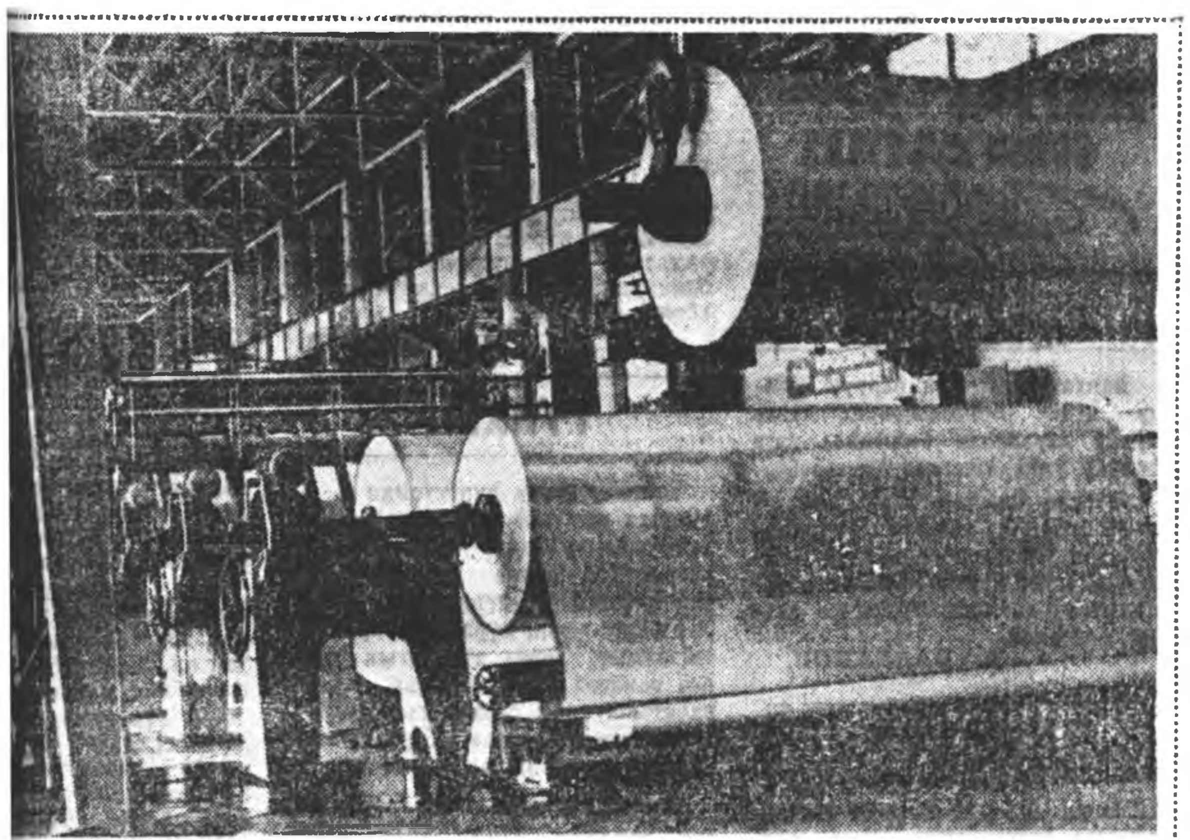
Ага, буряад национальна округ.

ВОРКУТА (Коми... Холын Хойто зүгэ... һаяын «Юнь-Яга» г... та жэлэй эхинһээ ... миллион тонно эрд... нартай нүүрһэ мал... шэнээн нүүрһэн түс... һэн болзорһоо хоёр ... урид малтажа абта... на. Энэ һаяын п... тиин коллективынь ... шуул юм. Хүдэлмэ... инженер, техниг... да зэргын наһан... болоно. «Юнь-Яга» ... үгые оршуулбал «... горхон» гэһэн уд... шахта В. И. Лени... рэһөөр 100 жэлэй о... мээр угтахын түлөө ... кутска горнягуудай ... соо үүсхээ юм. Ша... дэлмэри ехээр онь... лагданхай. Миллион... нүүрһэнэй малтагд... коммунист Васили... шинай бригада «... жэ оньһото түхе... ажаллахадаа, сүүд... ша соо 2.155 тонн... малтаа. Түхеэрэл... тээр хараалагдаһ... хоёр дахин үлү... Печорско нүүрһэн... сейндэ рекорд то...

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: ... Яга» гэжэ № 1 ш... Маркушинай бри... дые ажалай амж... лаһантайнь дашар... «Советский» гэжэ ... дай тосхоной дунд... лиин һурагшад ам... байна.

ТАСС-ай фото...

...ТЭЙ ОБЛАСТЬ. Байгалай эрьедэ баригдажа байһан целлюлозно завод һаяар ...а орохонь. Мүнөө Байгал шадарһаа ороноймнай нютаг бүхэндэ целлюлозо, ...гэгдэнэ. Байгша ондо энэ завод оронойнгоо арадай ажахыда 55 мянган тон...зо үгэхэ юм.

...энэ заводой хоёрдохи ээлжээн ашаглалгада үгтэхөөр бэлдэгдэжэ байна. Тэ...ээр энэ предприяти жэл бүри 200 мянган тонно саарһа арадай ажахыда үгэдэг

...ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Байгалай целлюлозно заводто.

ТАСС-ай фотохронико.

...ҮҮДЭЙ ХУДЭЛМЭРИ

...РАЛСАЛ ҺАЙНААР ЭМХИДХЭХЭ

...й депутадуудай ню...үүдэй ажал ябуулгые ..., мүнөөнэй эрилтэ ...үргэхэ хэрэгтэ за...ин зургаануудай ху...дэй бэлэдхэл, һурал...а шанартай.

...асагай зургаануудай ...дые шэлэн олохо, ...нь һайнаар эмхидхэ...ол аргала нарижуу...ымнай партийна, ...нууд тодорхой хэм...үүдые бэелүүлнэ.

...мэрилэгшэдые бэл...үүд хоорондын ба ... областьнуудай курс...од, сомсельсоведүү...и семинар, кружо... үргэн һуралсал эм...нэ жэлдэ Улаан-Үдэ ...сельскэ, сомоной бо... Соведүүдэй гүйсэд...дүүдэй түрүүлэгшэ...онор, секретарьнар ...үүд нимэ курсда ...а юм.

...үүдаймнай ажал...уудай Соведүүдэй ... хүдэлмэрилэгшэдэй ...һургуулинууд хүдэл...олонхинь мүнөө жэл ...лэйнгээ программа ...тээд аймагуудтахи ... хүдэлмэриин ха...михахатай сасуу түс ...хаа хаанагүй жэг... Тэндэ аймагуудай ...үүдэй бүхы хүдэл... Соведүүдэй штатна ...дые даагшад, саг үр... бусад комиссинуу...шанэр һуралсана. ... программада совет ... теоретическэ гол ... гадна, нютагай ...үүдые ударидаха, ...нь эмхидхэн шэг... тодорхой хэмжээнүү... үзэхэ асуудалнууд ...эгэй ажал үйлэд... гүримаар эмхидхэн ... нютагай соёл гэгээ...ргаанудай хүдэлмэ... ударидаха талаар ...путадуудай Соведүү...ын зорилго тухай ... хандуулагдана.

...й депутадуудай ... поселково Соведүү...и һайжарвуулха ту...эй ЦК-гай тогтоол ...шудалха, эрилтыень ...тохын тулада тодор...үүдые бэелүүлхэ ту...магуудта тусхай семинарнууд үнгэргэгдөө. Олохон сомсельсоведүүдэй дэргэдэ хүдэлдэг политическэ гэгээрэлэй һургуули, кружогуудта совет байгуулалтын зарим шухала асуудалнууд шудалагдадаг заншалтай.

Һүүлэй һунгалтаар нютагай совет бүхэнэй депутадуудай хахадһаа олонхинь түрүүшынхээ һунгагдаһан юм. Энэ хубилалта хараадаа абажа, нютагай партийна, совет организацинууд залуу депутадуудай һуралсал энэ жэлдэ улам үргэнөөр эмхидхэхээр хараална.

Совет хүдэлмэрилэгшэдэй, арадай һунгамалнуудай һуралсал. хүмүүжүүлгэ хаана эдэбхитэй һайнаар ябанаб гэхэдэ, Хяагтын, Түнхэнэй, Баунтын аймагуудай нютагай Соведүүдые түрүүлэн нэрлэмээр. Жэшээлэн абабал, Хяагтын аймагай Соведэй дэргэдэхи совет хүдэлмэрилэгшэдэй һургуули хоёрдохи жэлээ хүдэлнэ. Һонирхолтойгоор, һуралсагшадта ехэ ашаа туһатайгаар үнгэрдэг юм. Тус һургуулиин ээлжээтэ хэшээл дээрэ партиин райкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Елизов «Колхоз, совхозуудта, промышленна предприятинуудта ажахын тоосоое нэбтэрүүлхэ гол ёһо гуримууд» гэһэн лекци тодорхой һонороор. олон баримта жэшээнүүдтэ үндэһэлэн, ойлгосотой һайнаар уншаа. Экономическа реформын эрилтэнүүдые зүбөөр бэелүүлхэ хэрэгтэ нютагай засаг зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй урдахи зорилго тухай дэлгэрэнгыгээр тогтон хэлээ. Мүнөө үе сагта мүн лэ шухала—«Кадрнуудые шэлэн олохо, хүмүүжүүлхэ, һургаха» гэһэн асуудалаар совет хүдэлмэрилэгшэдэй урда аймагай Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Бардонов лекци уншаа. Наушкинска поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ нүхэр Фролов Соведэйнгээ саг үргэлжын комиссинуудай хүдэлмэри тухай хөөрэжэ үгөө.

Совет хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалай түрүү дүй дүршэлтэй танилсалга ехэ туһатай. Сомоной, сельскэ, поселково Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэд өөһэд өөһэдтөө ябалсажа, хэн хэнэйнгээ ажал ябуулгатай танилсадаг, нүхэд ёһоной туһаламжа үзүүлэлсэдэг боложо байһаниинь һайшаалтай. Энэ зун, жэшээлхэдэ, Загарайн аймагай нютагай засаг зургаануудай хүтэлбэрилэгшэд Дээдэ Элхиин сельсоведтэ ошожо, ээлжээтэ хэшээлээ үнгэргэһэн байна. Совет аппарадта үнинэй хүдэлжэ ябаһан, ажабайдалай, эмхидхэлэй хүдэлмэриин баян дүршэлтэй Иван Яковлевич Ботовой ударидадаг Дээдэ Элхиин сельсовет гансашье Загарайнгаа аймаг соо бэшэ, харин бүхы Буряад республикадаа түрүү зэргэдэ ябадаг. Сомсельсоведүүдэй социалис мүрысөөндэ нэгэнтэ бэшэ илажа, республикын Министрнүүдэй Соведэй магтаал, шанда хүртэһэн юм. Сельсоведэйнгээ мэдэлэй газар дээрэхи ажахынуудаар түсэб даалгабаринуудынь һараһаа һарада, кварталһаа кварталда дүүргүүлхэ, нютагайнгаа соёл гэгээрэлэй, наймаанай, ажаһуудалай хэрэглэмжэ хангаха эмхи зургаануудай хүдэлмэри амжалтатайгаар ударидан ябуулхаһаа эхилээд, гүйсэдхэхэ комитедэйнгээ доторой хэрэг жэшээтэ һайнаар хүтэлхэ гэхэшэлэн—айлшадай хаража ойлгомоор, халажа абамаар юумэн олон байгаа.

Хэжэнгын аймагай сомсельсоведүүдэй түрүүлэгшэнэр болон секретарьнар Мухар-Шэбэрэй аймагай Хонхолын сельскэ Соведэй хүдэлмэритэй танилсаа һэн.

Һуралсалай элдэб маяг, онол арга хэрэглэн, Соведүүдэй хүдэлмэрилэгшэдэй, эдэбхитэдэй политическэ мэдэрэлые дээшэлүүлхэ, хүтэлбэрилхы ажал ябуулгынь шэнжэ түхэл нарижуулан һайжаруулха ябадал нютагай партийна болон совет органуудай шухала нэгэн зорилго болоно. Гэхэ зуура, һуралсалай үнгэрөөшэ жэлэй дүн дээрэһээ согсолон харахада, зарим аймагуудта совет зургаануудай хүдэлмэрилэгшэдэй һуралсалда зохихо анхарал үшөөл һулаар хандуулагдадаг байна. Дутагдалнуудай нэгэниинь гэбэл, һуралсалые ашатай туһатайгаар, һонирхолтойгоор үнгэргэхэ тушаа хүсэд оролдолго гаргагдадаггүй, хэшээлнүүдые ёһо тэдышэгээр үнгэргэдэг ушар үзэгдэдэг һэн. Тиин һуралсагшадые олоор хабаадуулжа шадаагүй, хэшээлээ тогтоогдоһон сагһаань таһалдуулдаг ябадал гарадаг байгаа. Эдэ болон бусад дутагдалнуудые усадхажа, хэшээлнүүдээ һонирхолтойгоор үнгэргэхын тулада нэн түрүүндэ ажалшадай депутадуудай аймагай Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүд үүсхэл оролдолгоёо гаргаха уялгатай.

Н. ЦОКТОЕВ.
Буряадай АССР-эй Министрнүүдэй Соведэй эмхидхэлэй таһагай инструктор.

ХЭТЫН ХЭТЭДЭ МҮНХЭ!

Манай совет хүнүүд хани барисаан, эб найрамдалда халуун анхаралаа табижа, энэ Хүн түрэлтэнэй хуби заяанай хэрэгтэ өөрынгөө хубитые оруулхые хүсэдэг, оруулдагшье.

Наада ...... манай үхибүүд. һурагшад бусад улсүүдай үхибүүдээр халуун барисаанай бэшэгүүдээ, бэлэгүүдээ абалсажа байхаһаа гадна бэе бэедээ айлшалалсадагшье ушарнууд олон. Энэ юу гэршэлнэб гэхэдэ, манай Советскэ Союз, манай парти, правительство, манай совет хүнүүд энхэ амгалан байдалай түлөө тэмсэдэг, бүмбэрсэг дэлхэймнай сэлмэг һайхан, сэнхир огторгой мэтэ байг гэжэ хүсэдэг. Мүнөө Совет-Монгол хани барисаанай һара үнгэргэгдэжэ байна. Энээнтэй дашарамдуулан, Совет-Монгол хани барисаан тухай, уран зохёолшодой ажал ябуулга тухай халта хэлээд абаха гэжэ һанаа һэм. Энэ нангин хэрэгтэ Монголойшье, манай Соведэйшье зүгһөө халуун анхаралтайгаар хабаадана. Манай гүрэнүүдэй холбоо барисаан бата. Саг үргэлжэ хоорондоо ябалсажа уран зохёолнуудайнгаа талаар улад зонтоёошье уулзажа, шэнэ шэнэ зохёолнуудтаяа танилсуулжал байдагбди.

Мүн лэ үдэшэнүүд гэхэ гү, декаданууд манай Буряадташье, Монголдошье боложол бэйдаг. Монголойшье, Буряадайшье газетэ, журнал, номуудай харилсаан хэблэгдэжэ байдагынь мэдээжэ ааб даа. Энээнэй һайн таланьшье баһа мэдээжэ. Тиэд би эндэ эб найрамдал, хани барисаан тухай уран зохёолнууд дээрэһээ абажа, энэ асуудал дээрэ багахан тогтожо хэлэхээ һанаһан байгааб.

...Энэ тон ехэ удха шанартай уулзалгые би 1965 ондо Улаан-Баатар хотодо хараһан, зүрхэ сэдьхэлээрээ мэдэрһэн байнаб. Харюусалганьшье ехэ һэн. Эндэ Буряад уран зохёолой арбан хоногые (декада) үнгэргэһэн тухай хэлэнэб. 1965 оной июниин 5-да нээлтын баярай хурал Улаан-Баатарай гүрэнэй драмтеатр соо болоо һэн. Хүншье олоороо суглараа, малгай табиха газар үгы һэн. Ехэ һонирхолтой байһандань урматай, баясамаар байгаа һэн. Мүн ошоһон түлөөлэгшэдшье бараг байха гэжэ оролдоо зон аабзабди даа. Энэ үдэшэмнай, мүн саашадаашье уулзалганууднай ехэл һайн үнгэрөө бэлэй. Монгол арад зон буряад уран зохёол ойлгохошье, һонирхохошье байгаа. Худөө аймагуудаар ябабди. Гобишье ошообди. Гобиин түрүү малшадаар уулзаабди. Хаанаш ябахадамнай бидэнние хүндэтэйгээр, халуунаар угтажа абадаг байгаа. Имэ уулзалганууд, шүлэг, дуунай үдэшэнүүд, дуунуудаа андалдалганууд манай хани барисаае улам бүхэжүүлнэ, баяжуулна.

Иигэжэл хоорондоо амжалта хүгжэлтөөрөө һонирхолсожо, дүй дүршэлөө абалсажа байхадамнай һайн байна даа. Эндэ һая ябаһан Монголой зохёолшо хэлэнэ бэлэй: «Танай «Байгал» журнал Улаан-Баатарта үни хүрэжэ ошоо. Номой наймаанда гараад, хүнүүд оошор болоод, абажа байна һэн...». Мандашье баһа Монголой журнал, газетэнүүд, ерэжэл байдаг. Уншадагшье хүнүүд олон байха.

Би мүнөө Монголой залуу шүлэгшэ Цэдэндоржын «Юһэн хүсэл» гэжэ номыень уншажа һуунам. Энэ ном соонь монгол болон совет хүнүүдэй халуун хани барисаан тухай мүрнүүд хүнэй анхарал яашагүй татана. Энэ зохёолшын хүсэл ганса өөрынь хүсэл бэшэ, харин монгол арад тумэнэйнь хүсэл болоно гээ һаа, эндүү болохогүй. Гэхэтэй хамта монгол арад зон манай совет арад тумэндэ ехэ инаг дуратай. Үнэхөөрөө тон хайратай, тон хүндэтэй аха дүүмнай гэжэ хэлэдэг. Зарим бодолыень Цэдэндорж өөрынгөө ирагуу шүлэгөөр иигэжэ харуулна:

Бадарха халуун галай дүлэншэг,
Билхама сагаан һүнэймнай арюун дээжэшэг,
Эрхим бата найрамдалаа
Эгэшэг дуундаа аялгалая.
Ахэ дүү бидэнэй
Ашатай нэгэ зам
Мүнхэ дэбжэжэ сэдьхэлдэмни мүнгэтөөд,
Монгол, Зүблэлтэ бидэ
Эбээрээ энхэ амидарха,
Монгол Зүблэлтэ бидэ
Эрхээрээ түбшэн жаргаха
Юрөөлтэй юм.

* * *

Энэ дэлхэйн хүсэл болоһон
Эгээн һайхан нэгэ дуун бии юм,
Энэ дуун энхэ тайбанай дуун,
Энэ дуун мүнхын дуун!
Энэ дууе, эжымни, дуулаарай,
Энэ дууе, эсэгэмни, дуулаарай,
Энэ дууе, ахамни, дуулаарай,
Энэ дууе, хүбүүмни, дуулаарай,
Энэ дууе, басагамни, дуулаарай,

Монголой шүлэгшэ Цэдэндоржын энэ һайхан үгэнүүд бүхы Замбуулинай огторгойнуудаар мандаг лэ!

Дэлхэй дээрэ эб найрамдалые хүсэн байгаа хүн түрэлтэнэй хүсэл түхээн мандаг лэ!

Юу һанаһан юһэн хүсэлни юртэмсэдөө бүтэхэнь болтогой гэжэ шүлэгшэ Цэдэндорж номойнгоо эгээл һүүлшын хуудаһа иража хаахадань:

«Юу һанаһан юһэн хүсэлшни юртэмсэдөө Ерэн хүсэл болжо бүтэг лэ» гэжэ юрөөгөөд, Монгол һайхан ороноор ябаһан тухайгаа, эб найрамдалые эльгэ зүрхөөрөө мэдэрһэндээ баярлажа бэшэһэн шүлэгөө танай анхаралда табиһуу.

БАЯРЛАЛАА!

Үүлэ татама,
Үндэр сайхан Монгол орон.
Үдэ жэгүүртэ шубуушаг
Үноо шамда ниидэжэ ерэлээ.
Аба эсэгын заншалаар
Анда нүхэдөө золгохоо,
Сэсэг дээгүүр шэшэрмэ,
Сэдьхэл соогуур шэбэнэмэ.
Хүхюу сэнгүү дуу
Хүн зонһоо асарлай,
Сасаг мүнгэн шааяатай
Шанга хонгёо дуундамнай
Сагаан боро гүйгөөшэнүүдэй
Сахюур дээгүүр табарһандал.
Салгидаан Байгалай дуулдаха,
Мундаргануудай шулуу мухарюулһандал,
Мундуу шэмэз шэдэлхэ.
Жаргал тээшэ зам баригшадай
«Заяа-Наваа» зэдэлхэ,
Дуу асарһан хүндэтэ айлшад
Дурдан алшуураар даллуулжа,
Найман зүгэй хүбүүдээр
Наартай һайханаар угтуулбабди.
«Улаан-Баатар» буудалда
Урихан басагадаар эмнюулэн,
Улаахан сайн охиндо,
Уран зохёолшодой оньһондо
Садахыса садажа,
Шанга энеэдээр халижа,
Арбан табанай һарын
Амаршалаад һалахагүйдэ,
Аянда эсэһэнээ һанажа,
Ан-бун гэжэ амарлай.
Нютагаймнай наранша
Нюур шарахан наран шагаагаа,
Нюураа угаагты гэһэндэл,
Нюрга руумнай шууяагаа адхаа.
Үдэрэй хойто тээ үдэр,
Үдэр бүри үзэсхэлэн.
Үндэр сайхан Монгол ороной
Үүдэнэй хойто тээ үүдэнүүд...
Уряалай хойто тээ уряалнууд...
Хүлэгэй саада тээ хүлэгүүд...
Хүндын саада тээ хүндэнүүд...
Мүнгэн зэрэлгээтэ Дунда-Гобида
Мүшэтэ һүниин туужые
Һарын сагаагаар уншаад,
Хадагалан зүрхэндөө абалай.
Хани барисаанай хотодомнай
Хара ногоохон сагдуулаа
Халуун найза таанадаараа
Хамта һуулгаһандаа баярлалай.
Харалсан сасуу
Халуун зүрхэдөө жэбэрлүүлхэ,
Уулзасан сасуу
Ухаан бодолоо жэгүүртүүлхэ гэжэ,
Зон нүхэдөөр золгохо бүрэз
Зол зүрхэнэй оложо,
Уудам соогуургнай айлшалха бүрэз
Уянга хүгжэмэй носожо,
Харуугаар үгтэһэн байгаалиин һайхые
Хараад, хараад хананам.
Уянгата дуунай хухалгануудые
Удхаад, удхаад гудамхинам.
Гобиин шэрүүниие нашан бүхэнүүдтэл
Гурба нугалаад хаядаг,
Энгэй малшан арадые
Эльгэ зүрхөөрөө хүндэлжэ,
Дуунайнгаа түрүү һуурида
Дуугүйхэн һуулгабаб.
Бадагта орохогүй
Баранһаа томо үгээ
«Баярлалаа» гээд дүүргэеэ.

Ц-Д. ДОНДОКОВА.

БАЯН ДАА, МОНГОЛ ОРОН ХОНИ ЯМААДАР.

Шадамараар эмхидхэбэл...

Соёлой энэ байшан гэр байраар ехэ бэшэ. Мүн эндэ байгуулагдаһан ленинскэ таһалга балай уужам бэшэ. Гэбэшье һүүлэй үедэ тон эдэбхитэйгээр хүдэлнэ. Тус таһалгын үүдэн дээрэ аржытар бэшэһэн имэ соносхолтой танилсанабди: «В. И. Ленинэй түрэһөөр 100 жэлэй алдарта ойе угтуулан, манай клуб дотор Ильичэй таһалга нээгдэнхэй. Эндэ манай агууехэ вождиин ажабайдал болон ажал ябуулгада зорюулагдаһан диафильмүүдые хаража, грамофоной пластинка дээрэ бэшэгдэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүдые шагнажа болоно. Гадна эндэмнай В. И. Ленинэй дурлаһан хүгжэмэй зохёол, дуунууд һара бүхэндэ хоёр дахин соностодог, агууехэ багшада зорюулагдаһан хөөрэлдөөнүүд болодог, шүлэгүүд зэдэлдэг...».

Бидэ имэ гаршагтай таһалгада орообди. Хананъ гоёор шэмэглэгдэнхэй. «Ильичэй бага наһан», «Ленин—Агууехэ революциин вождь», «Хэтэдээ амиды мүнхэ», «Ленин уран зурагууд дотор» гэһэн үзэмжэтэ һайхан стендүүд үргэн хана дээгүүр үргэлжэ зохидоор жэрылдэнэ. Иимэрхүү монтаж бүтээлнүүд бусадшье клуб болон соёлой байшангуудта табигдаһан байжа болоо бэзэ. Гэбэшье тэдэнь өлохон ушарта хаа хамаагүй үлгэгдэһэн тула юрэнхы дээрээ ойлгогдосогүй байна. Харин эндэ нилээд олон зурагууд бүлэг бүлэгөөрөө, он жэлээрээ няагдажа, ороһон лэ хүн бүхэнэй анхарал буляана.

Амяараа стол дээрэ хоёр зохидхон македүүд харагдана. Нэгэниинь — Шушенск тосхондо Владимир Ильичэй сүлөлгэдэ байхадаа байрлаһан таряашан Зыряновай гэр бараан. Эндэ гэрэй газаа түхэлһөө гадна, доторойнь набтархан таһалгануудай түхэрэлгэнүүдые һонирхон харабабди. Эндэ Ильич сүлөлгэдэ ерэһэн нүхэдтэеэ сугларжа, хөөрэлдэдэг, сагаа үнгэргэдэг байгаа бшуу. Мүн урданай хуушан ханза болон һандалинуудай хоорондуур Владимир Ульяновай хурдан түргэнөөр гэшхэлжэ ябахые, баһа Н. К. Крупскаягай тэндэ байлсахые харахадал гэнэбди. Нүгөөдэ македынь—1917 ондо саг зуурын правительствын гагнуулшадһаа В. И. Ленинэй хоргодожо, бэеэ хамгаалһан Разливтахи отог.

Гадна ленинскэ таһалгые аятай зохидоор түхеэрхын тула соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд горитой хүдэлмэри хээ. Тусхай тагууд дээрэ грампластинка дээрэ бэшэгдэһэн В. И. Ленинэй үгэнүүд, Ильичэй туһалагшад ээлон нүхэдэй дурсалганууд табяатай. Мүн эндэ Ленинэй дуратай дуунуудые, агууехэ вождь тухай алдарта артистнуудай гүйсэдхэһэн шүлэг болон поэмэнүүдые бэшэһэн пластинканууд бии.

Үдэр бүри эндэ Ленинэй ажабайдал болон ажал ябуулга тухай диафильмнүүд бишыхан экран дээрэ фильмоскопоор харуулагдана, «Знание» бүлгэмэй эдэбхитэд ерэжэ, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

Бүри ехэ хэмжээнэй ажал хүдэлмэри клубай зал соо үнгэргэгдэнэ. «Ленинскэ уншалга» гэжэ юрэнхы пиклһээ хори гаран хөөрэлдөөн болон лекцинүүд тэндэ мүнөө жэл үнгэргэгдэбэ. Дунда һургуулиин багшанар И. М. Калашников, К. П. Мазина, Е. В. Кононова, И. П. Лебедев болон бусад клубай эгээл эдэбхитэй лекторнууд юм.

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо соёлой байшанда В. И. Ленин тухай угаа олон фильмнүүд харуулагдаа.

«Ильичэй захяа заабаринуудые бидэнэр яажа бэелүүлнэбибди» гэһэн нэрэтэй үдэшэ эндэ илангаяа һонирхолтойгоор үнгэрөө. «Эрдэм» совхозой наһажаал хүдэлмэришэд уригдан ерэжэ, ниитынгээ ажахын анха түрүүн яажа тогтоһон, хүгжэһэн тухай, Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ, мүн һүүлээрньшье хүн зоной ямар баатарлигаар хүдэлһэн тухай хөөрэжэ үгөө. М. Погодиной зохёоһон «Кремлиин курантнууд» гэһэн зүжэг доторһоо хэдэн хэһэгүүд нютагай бэлигтэнэй хүсөөр табигдажа, тэрэ һонирхолтой үдэшэ түгэсөө һэн.

Соёлой байшангай хүдэлмэрилэгшэд мүн бага наһатанай дунда В. И. Ленин тухай һонирхолтой хүдэлмэри ябуулна. Һуралсалай жэлэй эхилхые уран тээ тэндэ үхибүүдэй хүсөөр тусхай утренник эмхидхэгдээ. Энэнь агууехэ багшын дурасхаалда зорюулагдаа. Ильичтэ зорюулагдаһан шүлэгүүдые уншажа, дуунуудые дуулажа, «В. И. Ленин й музей соо» гэһэн һонирхолтой монтаж хаража, үхибүүд сүлөөтэй сагаа айхабтар ехэ аша туһатайгаар үнгэргөө.

Түгнын соёлой байшангай ленинскэ таһалга дотор ажал хүдэлмэри түлэг дунда ябуулагдажа байна. Энэ 1970 оной апрелиин 22 хүртэр бүри һонин хэмжээнүүд бэелүүлэгдэхэ юм. Тиихэдэ олон ... тусхай выставканууд, агуухэ үдэртэ зорюулагдаһан концерт харалганууд эмхидхэгдэхэ байна.

А. ПЛАВИНСКИЙ.
Соёлой министерствын культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин научно-методическа кабинедэй хүдэлмэрилэгшэ.

Мухар-Шэбэр.

Манай хөөрэлдөөн

Нарин нягта бэлэдхэлэй түлөө

...й тоо абаха бүхэсоюз...хаха саг болзор — ...январиин тэн улам дү... Гүрэн түрын удха ...ээ кампанида бэлэдхэ...гээр Баргажанай ай...ха байһан тушаа ...эыень аймгүйсэдкомой ... орлогшо Цырен ... Цыбикжаповта манай ...хандаба. Доро тэ...дөөн толилогдооб.

... аймаг дотор хүн зо...ха бүридхэлдэ бэлэд... удариданаб?

...Хүн зоной бүридхэл хэ... туһалха аймагай түс... бии юм. Тэрэнийе ...шоб. Комиссиин гэшүү...ай эмхи зургаануудай, ...ганизацинуудай түлөө...логдонхой.

... Соведэй гүйсэдхэхэ ...хүтэлбэри доро, ста...райинспектурын хүдэл...дэй хамта тус комисси ...дхэлэй. хиналта шал...лмэри ябуулжа байн...

... һүүлэй үедэ хэгдэһэн ...й хэлэжэ үгыт?

Харюу: Хүн зоной бүридхэл нарин нягтаар үнгэргэхын тулада аймагай бүхы һуурин газарнууд, таһагууд, участогууд болгогдожо хубаагдаа. Баргажанай Адаг поселок, тэрэ шадарай һууринууд нэгэдэхи таһаг, Баргажан тосхон багайхид хоёрдохи таһаг, Дээдэ Хурамхаан талын тосхон. һууринууд гурбадахи таһаг боложо хубаараа. Таһаг бүхэн инструкторска 5—6 участок боложо хубаарна. Инструкторска участок бүхэндэ тоологшодой 4—5 участогууд ороно. Дунда зэргээр абажа хэлэхэдэ, тоологшын нэгэ участогта 550 хүн хүртэнэ.

Асуудал: Эдэ таһаг, участогуудай түлөө хэн харюусанаб?

Харюу: Таһаг бүхэндэ эрхилэгшэ томилогдонхой. Жэшээлэн дурдабал, Баргажанай Адагай таһагые тэндэхи поселково Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшын орлогшо нүхэр Словоохотова, Баргажанай таһагые—лесхозой директор нүхэр Дергачев толгойлно. Инструктор-хинагшадаар 29 хүн баталагдажа, тэдэнэр инструкторска участогуудые туд тудтаа харюусажа абанхай. Тэдэнэй зарим нэгыень дурдабал, Баргажанай ПДУ-гай начальник Г. М. Гиль, Баргажанай Адагай уһан замшадай капитан И. В. Бухольцев, Хурамхаанай партийна гэгээрэлэй кабинедые даагша Х. Г. Дамбаев, «Сельхозтехникын» таһагай ахалагша инженер Л. С. Баторов гэхэшэлэн, дээдэ ба дунда эрдэм һургуулитай, эмхидхэлэй хүдэлмэриин баян дүршэлтэй, эдэбхитэй нүхэд таһаг, участогуудые лаагшаар, тоологшодоор дэбжүүлэгдэжэ, аймагай Соведэй гүйсэдхэхэ комитедээр баталагданхай.

Асуудал: Инструктор-хинагшадые, тоологшодые хүн зоной тоо абаха хүдэлмэритэй танилсуулха, заабарилха, һургахын тула юун хэгдэнэб?

Харюу: Райинспектурын хүдэлмэрилэгшэд, таһагуудые лаагшад Улаан-Үдэ семинарта ошожо ерээ һэн. Инструктор-хинагшадые, тоологшодые ноябриин 10-даар аймагайнгаа түбтэ суглуулжа, тусхай семинар үнгэргэхөөр хараалнабди. Хүн зоной тоо абаха бодото хүдэлмэритэй тоологшодые танилсуулхын түлэ Баргажанай сельсоведэй эрхэтэдые даб дээрэхи тоололго һаяхан үнгэргэгдөө. Тэрээнһээ хэгдэһэн тобшолол, баримтануудые зүбшэн хэлсэхын, хүн зоной тоо абаха бүридхэлдэ бэлэдхэлэй хаана, ямар зэргэ ябажа байһаниие тодоруулхын зорилгоор октябриин 29-дэ аймагай бүхы сомсельсоведүүдэй гүйсэдкомуудай түрүүлэгшэнэр, секретарьнарые суглуулжа, зүблөө хээбди.

Тосхон һууринуудай үйлсын нэрэ, гэрнүүдэйнь номер тодоруулха, бүхы хэрэг хүтэлэлгэ һайн болгохоһоо эхилээд, хүн зоной бүридхэлдэ бэлэдхэлэй бүхы хүдэлмэри бараг һайн ябажа байна. Гэбэшье үшөөл энэ тэрэ дутагдал бии. Бүридхэлэй эхилтэр үлэһэн саг соо бэлэдхэлые үшөө дахин хинан шалгажа, нарин гэгшээр бэлдэжэ, хүн зоной бүридхэл үндэр хэмжээндэ үнгэргэхэ гээшэ манай хүндэтэ зорилго болоно.

Гунга ЧИМИТОВ

ХҮДӨӨ АЖАХЫН АРТЕЛИИН ДҮРИМ БА ХҮЙХЭР ЭРЭ ТУХАЙ ДОМОГ

Эндэ нэгэ колхоздо
Эрын дээжэ байдаг һэн.
Хүсэ шадалаа гамнангүй
Хүдэлмэрилдэг хүн юм һэн.
Хүсэ шадалаа тэрэмнай
Хүдөө ажахыда үгөөш һаа,
Үргэн колхоздоо бэшэл даа,
Үмсынгөө ажалда юм гүб даа.
Эгээл энзэнэйнь түлөөдэ
Эрын «дээжэ» тэрэнние
Хүйхэр эрэ гэлдэжэ
Хүнүүд нэрлээ юумэл даа.
Үнөөхи хүтхэ эрэмнай
Үглөөнэй улаан наранаар
Зүүн хадынгаа оройдо
Зүдхэн гарадаг бэлэй лэ.
«Хоёр-нэгэн хонимни
Хори гуша болоһой.
Амин ганса үнеэмни
Арба-хори болоһой»,—
Гэжэ байжа тэрэмнай
Гэдэгэнэн дэбхэржэ,
Оодон дэгэлэй
Обхойсо,
Инишэг гуталай
Элисэ
Буряад ёохорой аялгаар
Булай гоёор татадаг,
Магтаал солын хухалгаар
Маяга-таяга хатардаг
Хүйхэртэйхэн хүйхэр һэн,
Хүхюутэйхэн эрэ һэн.
Үдэшын боро хараанаар
Үнөөхи дорюун эрэмнай
Баруун хадынгаа оройдо
Баһал зүдхэн гарадаг һэн.
«Өөдэгүйхэн поршоонхом
Өөхэ нэмээн үдэһэй.
Зудан хүхэ тахяамни
Зуугаад үндэгэ үгэһэй»,—
Гэжэ байжа тэрэмнай
Гэдэгэнэн тангаржа,
Һарьмай дэгэлэй
Һагдайса,
Эрмэгтэй гуталай
Элисэ
Жэнхэни буряад ёохорой
Жэгтэй аялга зэдэлүүлдэг,
Ёһото үндэһэн хатарай
Ёһоор эгшэг шэдэлүүлдэг
Хүйхэрш гээ һаа, гайтайхан
Хүхюун эрэ бэлэй лэ.
Энэ үедэ артелиинь
Эрхим түрүү ажалтан
Зоной ниитын хэрэгые
Зоригжолтойгоор хэнэл ха.
Зольбо хүдхэ хүнүүдые
Зэсоогоо шоо үзэнэл ха.
Үдэшэ үглөө бүхэндэ
Үндэр хададаа гаража,
Заяа хуби урялан,
Зальбарһаниинь болоо гү,
Али үдэр һүнигүй
Аминайнгаа, хубиингаа
Байдал тухай ухаагаа
Багтүй ехээр гүйлгөө гү —
Хүйхэр эрын һан зөөри
Хүбхытэрөө арьбажаа.
Хони малынь үдэжэ,
Хорёо дүүрэн тобиржоо.
«Хүдөө ажахын артелиин
Хүндэтэ Дүримэй ёһоор
Айл бүхэнэй хубиин мал
Али болохоор хизаарлаха,
Тоото мал бариха» гэһэн
Тоггоол гэнтэ гараа һэн.
Яаман, засагай газарай
Ямарш хуули дүримһөө
Аюулгүйгөөр гаралдаха
Арга хурга байха гэн,
Мүнөө хүйхэр баямнай
Мүрөө олохоо шэбшэнэ:
«Энзэнэй урда тээхэнэ
Элдэб хэсүү байдалһаа
Гаража ходо шададаг
Гайтай эрэ бэлэйлби.
Харин мүнөө юундэ би
Хатуу дүримдэ хаагдажа,
Хони малһаа һалажа,
Хорёо хоо́лон үлэхэбиб?
Харанхы һүниие ута гээд,
Хамагынь һайса бодохом...»
Үнөөхи баян эзэмнай
Үниш болонгүйгөөр
Түсэблэһэн ёһоороо
«Түүхэтэ» хэрэгээ эхилбэ.
Хүгшэноо тэрэ амяарлуулан,
Кухнидаа орониинь абаашаба.
Басаган үрнеэ яаралаар
Баруун хотон хадамнаба.
Һараш хүсэд болонгүй
Һалгажа һөөргэнь асарба.
Хүсэд хори хүрөөгүй
Хүбүүгээ тэрэ илгаба.
Хотон айлаа суглуулжа,
Хогшол зөөриень нэрлэбэ.
Харин нэгэл хашаан соо
Хамаг малынь байнал ха.
Дүрбэн айлай мал гэһэн
Дүнтэ хүсэнэг соохоно
Сомон зүблэлэй дансада
Сомор гэгшээр бэшэгдээл.
Хүдөө ажахын артелиин
Хүсэтэ нангин Дүримые
Хүйхэр эрэ иигэжэ
Хүсэд «сахиба» гээшэл даа.
Хүдөо нютагта шэбээлһэн
Хүйхэр тэрэ баянай
Хубиингаа зөөри химгадааш
һаань,
Зоной нюдэн хёрхо лэ,
Зоной хүсэн шанга лэ,
Арадай хиналта хурса лэ,
Арадай һанамжа хатуу лэ —
Артельдэ шургаһан баянай
Арга мэхэ элирхэл,
Хубалза хэрэгэйнгээ түлөөдэ
Хуулиин урда харюусахал.

„ДОРЖО БАНЗАРОВ“

Үнгэрэгшэ субботын үдэшэ Хоца Намсараевай нэрэмжэтэ гүрэнэй Буряадай драмтеатр театральна сезоноо Николай Дамдиновай бэшэһэн, «Доржо Банзаров» гэжэ шэнэ зүжэгөөр нээбэ.

Үргэн ехэ зал соо хүн зон хэзээ хэзээнэйхиһээ олоор сугларанхай, хүшэгын нээгдэхые хүлеэжэ һуунад. Уданшьгүй оркестрэй ирагуу хүгжэм доро ногоон хилэн хүшэгэ һэхэгдэжэ, олон түмэн харагшадаймнай үни хүлеэһэн шэнэ зүжэг эхилцэлэй.

Ингэжэ ниислэл хотымнай ажалшад Доржо Банзаровай ажабайдалые эли тодоор харуулһан зүжэг хаража, ехэтэ баясаба.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ (зүүн гарһаа): Доржо Банзаровай эхэ Солиндойн роль гүйсэдхэһэн РСФСР-эй габьяата артистка М. Н. Степанова, Доржын эсэгэ Банзар Борхоновой роль наадаһан Буряадай АССР-эй габьяата артист Ж. М. Иванов, Буряадай түрүүшын эрдэмтэ Доржо Банзаровай ролие гүйсэдхэһэн Буряадай АССР-эй габьяата артист Г. Б. Бутуханов, үншэн басаган Эржэн Дари—артистка Г. Жанхандаева гэгшэд.

К. МУНКУЕВАЙ фото.

Генеральна Ассамблейн резолюци

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Намиби тухай асуудалаар ООН-ой дүрбэдэхи комитедтэ дурадхаһан резолюциие ООН-ой Генеральна Ассамблей өөрынгөө пленарна заседани дээрэ олонхиин дуугаар (Урда Африкын Республикын ба Португалиин түлөөлэгшэд буруушаажа дуугаа үгөө) һайшаагаа. Намибиин арадай өөрыгөө тодорхойлхо, бэеэ даанхай байдалтай болохо эрхые, өөрынгөө орониие хариин эзэмдэлгэһээ сүлөөлхын түлөө хуулита ёһоор тэмсэжэ байһыень Генеральна Ассамблей резолюци соогоо лаблаһан байна. Резолюци хадаа Намибиһаа өөрынгөө захиргаае гаргахаһаа ЮАР-ай правительствын хододоо арсадаг байһые буруушааһан, Намиби тушаа Аюулгүйн Соведэй тусхайта шиидхэбэринүүдые дүүргэлтэ болгохоһоо Урда Африкын засагаархидай арсаһанһаа уламжалан, тэндэхи байдалай шахардуу боложо байһанда Аюулгүйн Соведэй анхаралые хандуулһан байна.

ТЕЛЕФОН · ТЕЛЕГРАФ · РАДИО
ХИЛЫН ГААНАҺАА

Хани барисаанай бодото гэршэ

ВАРШАВА. (ТАСС). Польшын Арадай Республикада эмхидхэгдэһэн РСФСР-эй культурын үдэрнүүд ехэ концертээр дүүрэбэ. Энэ толотомо һайхан, мартагдашагүй фестивальда Совет России 600 гаран түлөөлэгшэд хабаадалсаа. Польшын ажалшадтай хэдэн зуун уулзалганууд. тэдэнэй үмэнэ табигдаһан концертнүүд польяк-совет бата бэхи хани барисаае эли тодоор харуулаа.

Газаашалһан шиидхэбэри

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Корей тухай асуудалнууд ООН-ой Генеральна Ассамблейн сессинүүд дээрэ хори гаран жэлэй турша соо зүбшэгдэжэл байдаг. Эдэ зүбшэн хэлсэлгэнүүд хододоол угаа тааруугүй эрхэ байдалда үнгэрдэг юм. Юуб гэхэдэ, бүхы корей арадта тон шухала удха шанартай асуудалнуудаар КНДР-эй правительствын баримталдаг хараа бодолые ООН-ой гэшүүдтэ тайлбарилха арга боломжо КНДР-эй түлөөлэгшэдтэ элдэб һанаанһаа абтаһан шалтагуудаар олгогдодоггүй байгаа.

Ассамблейн мүнөөнэй сесси дээрэ США, тэрэнэй союзнигууд урдынгаа хараа шэглэлые нэтэрүүгээр баримталаа. Корейдэ хамаатай асуудалнуудые таарамжатай оршон байдалда ООН-ой зүбшэн хэлсэлгэдэ тэдэнэр дахяад һаад уялдуулаа. КНДР-эй түлөөлэгшэдые урихын тулада газаашалга хэһэн эрилтэнүүдые табиһан резолюциие тэдэнэр баталан абхуулжа шадаа.

Советскэ делегаци хадаа КНДР тушаа дахяад газаашалга хэлгые эрид шууд буруушаагаа. Комитедэй баталан абаһан резолюциие хуулита гэжэ тооложо оройдоошье шадахагүй байһанаа элирхэйлэн мэдүүлээ. Энэ резолюци хадаа корей арадай аша туһада, эб найрамдалай ба уласхоорондын аюулгүй байдалай аша туһада имагтал хоро хүргэжэ шадаха байна бшуу.

ООН-до тараагдаба

НЬЮ-ЙОРК. (ТАСС). Варшавска договорто хабаададаг гүрэнүүдэй гадаадын хэрэгүүдэй министрнүүдэй мэдүүлгые СССР-һээ ООН-ой дэргэдэ байдаг саг үргэлжын түлөөлэлгын зургаан Нэгэдэмэл Нацинуудай Организацида тараагаа.

ИНК-гай ХҮТЭЛБЭРИДЭХИ БАЙДАЛ

ДЕЛИ. (ТАСС). Индиин национальна конгресс гэжэ партиин хүтэлбэри дотор бүри ехээр арсалдаанай гарадаг болоһон тухай Индиин хэблэлэй мэдээсэлнүүд гэршэлжэ үгэнэ. Партиин хүтэлбэрилхы органой—саг үргэлжын комитедэй—составһаа тэрэнэй хоёр гэшүүд Ф. А. Ахмед ба Субраманиам гэгшэдые гаргаха гэжэ ИНК партиин түрүүлэгшэ Ниджалингаппай гэнтэ шиидхэбэри гаргалгаар арсалдаанай гаралгые бүри һүжэрөөгөө. Энэ шиидхэбэри тухай ноябриин 1-дэ болохоор зарлагдаһан саг үргэлжын комитедэй заседаниин болохын урда тээ соносхогдоһон байгаа. Энэ заседаниин болоходо комитедэй бүлэг гэшүүд—премьер-министр Индира Гандиин тала баригшад, тэрэ тоодо Ф. А. Ахмед ба Субраманиам, түрүүлэгшые шэнээр һунгаха зорилгоор Бүхэиндиин комитедэй—Конгрессэй дээдэ органой онсо сесси зарлаха эрилтэ хэхэ ёһотой байгаа юм. Энээнтэй дашарамдуулан, Индира Гандиин бүлэг комитедэй заседанида хабаадахагүй, тусгаар зүблөө үнгэргэхэ гэжэ шиидээ. ПТИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор конгрессэй хүтэлбэридэхи нэгэдэхи бүлэглэлэй—«Синдикадай»—тала баригшад Ниджалингаппай түрүүлэлгэ доро заседани хээ. Тиимэ болохолоороо, саг үргэлжын комитедэй ондо ондоо хоёр бүлэгэй заседани Делидэ нэгэн доро ами аминдаа болоо.

ИНК-гай хүтэлбэридэ арсалдаан гарадаг болоһоор нилээд үнихэнэй юм. Зүгөөр энэнь мүнөө жэлэй августда президентын һунгалтын болоходо конгресс дотор баруунай үзэл баримталдаг бүлэглэлэй өөрынгөө кандидатые партида баадхаха һэдэлгэ гаргаха үедэ бүри элеэр харагдаһан байна. Гэбэшье, тэдэнэй һанаашалга буруу һүрэжэ, премьер-министр Индира Гандиин ба тэрэнэй тала баригшадай һанамжалан дурадхаһан кандидат партиин олонхиин дуугаар һунгагдаа һэн.

Индира Гандиин правительствын таарамжатай хэмжээ ябуулгануудые бэелүүлгэдэ һаад ушаруулхые ИНК доторхи баруунай үзэл баримталагшадай аһан шадалаараа эрмэлзэлгэһээ уламжалан, хаа хаанагүй зэбүүрхэл болоо. Партиин түрүүлэгшын тушаалһаа Ниджалингаппые гаргаха, энэ зорилгоор Конгрессэй Бүхэиндиин комитедэй (ВИКК) онсо сесси зарлаха эрилтэнүүдые хэһэн кампани парти дотор эхилээ. ВИКК-гэй сесси зарлаха тухай эрилтэдэ Бүхэиндиин комитедэй гэшүүдэй хахадһаа олонхиинь ноябриин 3-най байдалаар гар табяад байна гээд хэблэл мэдээсэнэ. ВИКК-гэй сесси зарлаха тухай эрилтэ ИНК-гай генеральна секретарьта тусхайтаар барюулагдаа. Гэбэшье, Ниджалингаппай бүлэт энэ эрилтыень буруушаагаа.

ПТИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор саг үргэлжын комитедэй гэшүүдэй—Индира Гандиин тала баригшадай заседани ноябриин 1-дэ резолюци баталан абаа. Тэрээн соонь иигэжэ заагдана. «ВИКК-гэй онсо сесси зарлаха тухай эрилтые саг үргэлжын комитедэй зарим гэшүүдэй буруушаалгань үндэһэ баримтагүй. Тиимэһээ хуулита бэшэ ба конгрессэй организацинуудта уялгата бэшэ. «Энэ буруушаалга партийна уставаар батадхагдадаг партиин гэшүүдэй демократическа эрхые эбдэһэн ябадал болоно» гээд резолюци соо онсолон тэмдэтлэгдэнхэй. Тиимэһээ ВИКК-гэй онсо сессиие тэрэнэй гэшүүдэй олонхиин эрилтын ёһоор ноябриин 22—23-да Делидэ зарлаха гэһэн шиидхэбэри баталан абтаа.

ПТИ агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Конгрессэй Делидэхи организациин хүдэлмэрилэгшэд «Синдикадай» зэргэнэй ябуулгануудта» эсэргүү буруушаалга мэдүүлхын тулада ВИКК-гэй штаб-квартирын дэргэдэ демонстраци хээ. Партиин түрүүлэгшэ Ниджалингаппай өөрынгөө тала баригшадтай заседани хэһэн ВИКК-гэй байшан полициинхидаар хүрээлэгдэһэн байгаа. «Индира Ганди мандаха болтогой! Синдикадые зайсуулая!» гэһэн үгэнүүдые байшангай дэргэдэ сугларһан хүнүүд хашхаралдаа.

НЮТАГ НЮТАГАЙ ҺОНИН

УЛААН-ҮДЭ

Һаяхан Сэлэнгын баруун эрьедэ шэнэ бензозаправка хэхэ пункт хараалһан болзорһоо нэгэ һараар урид ашаглалгада оробо.

Ингэжэ Хяагтын харгыгаар долоон модоной газарта нээгдэһэн улаахан бензоколонконуудай хажууда элдэб янзын машина, мотоциклнууд зогсожо, түлишэеэ абадаг болонхой.

Д. БАЛДАНОВ.

БЭШҮҮР

Аймагай түб—Бэшүүрэй Ленинскэ дунда һургуулиин комсомолшуудай үүсхэлээр эхин классуудта һурагшадай, мүн һургуулиин наһа гүйсөөгүй үхибүүдэй «Спутник» гэжэ кинотеатр нээгдэбэ.

— Энэ кинотеатртa гол түлэб Владимир Ильич Ленинэй бага балшар наһанайнь ажабайдал, һуралсал тухай фильмүүд харуулагдаха юм,—гээд, һургуулиин завуч Федор Семенович Гнеушев хөөрэнэ.

Мүнөө эндэхи һургуулиин ахалагша классуудай һурагшад балшар заахан дүүнэртээ һонирхолтой, гүн удхатай фильмүүдые харуулжа, баясуулхын тула тусхай түсэб зохёожо байнхай.

Вл. БОРИСОВ.

ТҮНХЭН

Толтойн дунда һургуулиин 8—10-дахи классай һурагшад түрэл колхоздоо туһална. Амаралтынгаа үдэрнүүдтэ, сүлөө сагтаа Хуурай һубагай отделениин тоог дээрэ эдэнэр үрэһэ хүрэнгын ороохо сэбэрлэдэг. Таряа хуряалгын үеһөө эхилээд мүнөө хүрэтэр эдир наһатайшуулай гараар аяар 900-гаад центнер ороохон сэбэрлэгдээд, складта хадагалагдаа.

Колхознигуудтаа һайн дураараа туһалжа байгшадай дунда Д. Хандиров, В. Янданов. В. Истаев, Ц. Ивахинов, Ж. Таряшинов, С. Фомкинова, Р. Манзаев, Б. Фролов, З. Ангаскиева, Д. Ханхаева болон бусад һайнаар ажаллана гэжэ тэмдэглэмээр.

Ингэжэ һурахатайгаа зэргэ олондо хэрэгтэй, ... ажал бүтээжэ ... һургуулиин эдир ... Ленинскэ комсомол... ойе нэрэтэй түрэтэй... байна.

Б. БИ...

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ШОВИНИС АБЬЯАС ДЭБЭРЭЭЛГЫН ОРШОН БАЙДАЛДА

Октябриин 28-да Израильда парламентскэ һунгалта болоо. Кнессетедэхи (парламент) 120 һууриин түлөө хэдэн партиин, тэрэ тоодо премьер-министр Голда Мэирэй толгойлдог орон доторхи тон томо зонхилхы израиль хүдэлмэришэнэй партиин түлөөлэгшэд тэмсээ. Эсэсэй дүнгэй толилогдоодүй байгаашье һаань, партинуудай хоорондохи хүсэнүүдэй зарим зэргээр хубилаашье һаань. Израилиин ниитэ хараа шэглэлд тиимэ ехэ хубилалта болоогүй гэжэ хэлэхэ арга олгоо.

Араб оронуудта эсэргүү ээрхэг түримхэй урьяануудаар ба заналтануудаар һүжэрөөгдэдэг националис ба шовинис абьяасые дэбэрээлгын оршон байдалда һунгалтанууд үнгэрөө. Үнэндөө олонхи партинууд ээрхэг түримхэй хараа бодол баримталалгынгаа хэм хэмжээнэй талаар лэ тэдэнэр бэе бэеһээ илгардаг юм. «Гахал» гэжэ хэтэрмэ хархис бүлэг эзэмдэгдэһэн араб газар нютагые нэгэдүүлэлсэн, «Нилһээ Еврат хүрэтэр нэмжыһэн агуухэ Израилиие» байгуулха эрилтэ хэһэн байна. Араб газар нютагуудай зарим хубиие Израильтай ниилүүлһэн найдамтай хилэнүүдые байгуулха шухала» гэжэ Голда Мэирэй парти тоолодог.

Даб дээрэхи мэдээнэй ёһоор, зонхилхы хүдэлмэришэнэй парти 56—57 һуури эзэлхэ болоо. Һунгалтын болохын урда тээ тэрэ 63 һуури эзэлдэг байһан юм. Тиимэ болохолоороо, энэ парти Кнессетедэ олонхи һуури эзэлжэ шадахаяа болёо. Хэдэн һуури эзэлһэн жэжэ политическэ бүлэглэлнүүдэй өөрыень дэмжэдэг байһые хараада абаха болоо һаа. Израилиин хүдэлмэришэнэй парти правительство байгуулха арга боломжые өөртөө хангаа. Баруунай үзэл баримталдаг «Гахал» гэжэ хархис бүлэг 26, урда һунгалтынхида орходоо 4 һууряар олон һуури эзэлхэ болоо.

Һунгалтын үедэ таарамжатай программа табижа байһанаа мэдүүлһэн гансахан лэ парти гэхэдэ, Израилиин Коммунис парти болоно. Тэрэнэй программа бодото оршон байдалые марксистскэ ёһоор сэгнэлгэдэ үндэһэлнэ. Тиимэһээ энэ программа үнэн зүбөөр эб найрамдал хангаха. Палестинын арабуудай ба израиль арадай национальна эрхые мэдэрхэ, эзэмдэгдэһэн араб газар нютагуудһаа израиль сэрэгүүдые гаргаха тухай Аюулгүйн Соведэй мэдээжэ резолюциие дүүргэлтэ болгохо гэжэ хараалана.

Угаа бэрхэтэй хэсүү эрхэ байдалда өөрынгөө программын түлөө израиль коммунистнууд тэмсэхэ ушартай болоһон байна. Гэбэшье, тэдэнэр урда тээхи һунгалтада 27,4 мянган һунгагшадай дуу абаһан байгаа һаа, мүнөө 40 мянганһаа үсөөн бэшэ дуу абаа, Кнессетедэ түлөөлэлтээ гурба-дүрбэн хүнөөр олон болгохоор хүлеэгдэнэ.

ФАШИЗМДА ЗАМ НЭЭХЭГҮЙ

Өөрынгөө национальна һайндэрые «Охи» гэжэ үдэрые Греци хашалта хэһээлтын шангадажа байһан оршон байдалда угтаба. Фашизмда «зам нээхэгүй» гэһэн уряатайгаар Грециин газар руу Италиин сэрэгүүдые оруулха тухай Муссолиниин шанга эрилтые буруушаахыень правительствоа 1940 оной октябриин 28-да ороной арад баадхаһан юм. 1944 ондо эзэмдэгшэдэй намнагдаһанай һүүлээр энэ үдэр Грециин национальна һайндэр, эрхэ сүлөөгэй ба бэеэ даанхай байдалай һүлдэ тэмдэг, фашизмда эсэргүүсэлтын хүдэлөөнэй тэмсэлшэдэй дурасхаалые ёһолдог үдэр болоһон байгаа. Һайндэрэй демократическа шэнжэтэй байһаниинь Грециин мүнөөнэй зонхилогшодой һанаанда тааранагүй. «Охи» гэжэ үдэрые хуулитаар хорихоһоо түбэгшөөһэн дээрэһээ орониие зонхилогшод фашизмда эсэргүүсэдэг хэдэн арбаад хүниие арестовалжа, өөһэдынгөө тусхай маягаар энэ үдэрые тэмдэглээ. Хашалта хэһээлтэ 1967 оной апрельдэ болоһон сэрэгэй-фашис урбалтаһаа хойшо Грецидэ юрын ушар болошонхой. Орон доторхи засагые гартаа абаһан грек армиин «хархис полковнигууд» өөһэдһөөнь ондоо һанал бодолтодой хойноһоо ёһотойл агнуури хэдэг болоһон байха юм. Хэдэн олон мянган хүн, хамагай түрүүндэ коммунистнууд, түрмэнүүдтэ, концлагерьнуудта хаагданхай. Имагтал Лерос арал дээрэхи концлагерьта угаа муухай эрхэ байдалда 1200 хүн хаалтада һуудаг. Түрмэнүүд соо хүнүүдые зобоохо туляаха, алаха хюдаха ябадал Грецидэ үдэр бүриин үзэгдэл болонхой. Урбалтын болоһонһоо хойшо орон онсо байдалтай болонхой. Конституциин ба хуули ёһоной орондо жаданууадай хүсэн хэрэглэгдэдэг, хүн бүхэнэй хойноһоо полициинхидай мүрдэлгэ эмхидхэгдэнхэй. Грецидэхи шанга засаг түрын гол түшэгүүдэй нэгэн гэхэдэ, тэрэниие НАТО-гой талаар союзнигуудынь, хамагай түрүүндэ, американ империалистнууд дэмжэнэ. Засагые гартаа абаһанайнгаа түлөө сэрэгэй бүлэг НАТО-до уялгатай: сэрэгэй урбалтада бэлдэжэ байхадаа полковнигууд энэ бүлэгэй нюуса албанай хараалһан «Прометей» гэжэ түсэбые хэрэглэһэн байна.

Полковнигуудай захиржа ороһон үе сагһаа хойшо ороной экономико угаа муу байдалда оронхой. Грециин мэдээжэ экономист И. Пезмазоглу иигэжэ бэшэнэ. 1967 онһоо национальна бүхы продукциин ургалтын хурдабшалал гурбанай нэгэ хубяар доошолоо, ондоо тээшэнь юумэ худалдалга бага болоо, капитальна хүдэмэридэ мүнтэ һомололго хороо, орон дотор хүдэлмэригүйшүүлэй тоо олон болоо.

Харин хэблэлэй гэршэлһэнэй ёһоор, ороной арбан эрхэтэн бүхэнэй 9-ниинь полковнигуудай засагта дурагүйлхэнэ. Баруунай үзэл баримталдаг хүнүүдшье тэдэнтэй холбоотойгоор ажаллахаһаа арсана. Жэшээлхэдэ, ёһотойл хархис этэгээд, урдын премьер-министр Караманлис зонхилхы бүлэгые буруушааһан үгэ һая хэлээ. Гэбэшье грек арад шанга засагта эсэргүү тэмсэл хэхые Караманлисай уряалхые хүлеэдэггүй байгаа. Дэлхэйн хоёрдохи дайнай үеынхи

Редактор
Ц. Ц. ЦИБУ...

СЭНХИР ЭКРАНУУДТА

19 часһаа холо, ойрын һонин. 19.15 минутаһаа үхибүүдтэ зорюулагдаһан дамжуулга. 19.45 минутаһаа «Ленин батша буряад арадай зохёолдо» гэһэн дамжуулга. 20.30 минутаһаа «Таанад, түрэлхидтэ» гэһэн дамжуулга. 20.50 минутаһаа «Илья Николаевич» гэһэн киноочерк. 21.10 минутаһаа «Геологуудта табан асуудал» гэһэн дамжуулга. 22.10 минутаһаа «Минии Федотов» гэһэн киноочерк. 22.20 минутаһаа хүгжэмтэ училищиин симфоническа оркестрэй концерт.

Манай адрес, телефону...

г. УЛАН-УДЭ, ул. Ленина, 35. Телефоны: редактора—..., приёмная—54-93, зам. редактора—68-08, зам. ред... 62-62, ответ. секретаря—50-52, зам. ответ. секретаря—..., отделы: партийной жизни—60-91, сельского хозяйства—... 63-86, пропаганды и агитации—56-23, промышлен... строительства—61-35, советского строительства и быта—..., культуры и школ—60-21, писем и рабселькоров—67-81, ... формации—34-05, общественная приёмная—56-62, ... бюро—57-63, фотолаборатория—33-61.